

Türkçede Zamanların Kısaca Özeti

جمع وإعداد:

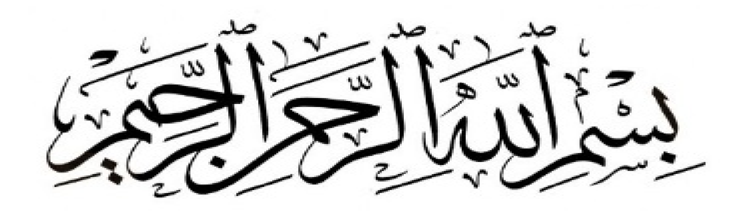
جاسم محمد عبد

Hazırlayan:

Jasim MOHAMMED ABED

1440 هـ - 2019م

1440 H - 2019 M

الوَجِيزُ في تَـصْرِيفِ الأَزْمِنَـةِ في اللـُّغَةِ التُّرْكِيَّـةِ

Türkçede Zamanların Kısaca Özeti

جمع وإعداد:

جاسم محمد عبد

Hazırlayan:
Jasim MOHAMMED ABED

1440 هـ - 2019 م

1440 H - 2019 M

الوَجِيزُ فِي تَـصْرِيفِ الأَزْمِنَةِ فِي اللـُّغَةِ التُّرْكِيَّةِ

Türkçede Zamanların Kısaca Özeti

Hazırlayan:

Jasim MOHAMMED ABED

Dilbilgisi:

Mehmet AKYİĞİT

Arapça:

Jasim MOHAMMED ABED

Sedat ARSLAN

Düzenleme & Görsel:

Nurgül YAKIN

Danışmanlık ve revizyon:

Yeşilyurt Halk Eğitimi Merkezi Idarecileri:

- Lütfi HANGÜN
- Bilal DAĞTEKİN
- Ramazan GEÇİCİ
- Ramazan ÖZTÜRK

جمع وإعداد:

جاسم محمد عبد

قَوَاعِدُ اللُّغَة:

محمد آكْيِيت

اَللُّغَةُ الْعَرَبِيَّة:

جاسم محمد عبد

سداد آرسلان

تَرتِيب ومَرْئِيَّات:

نوركول ياقن

الاستشارات والمراجعة:

إداريي مركز يشيليورت للتعليم الشعبي:

- لطفي هانكون
- بلال داغتكين
- رمضان كَچيجي
- رمضان أوزتورك

https://jasimabed.com/books/?b=4

https://jasimabed.com

alhudainfotech@gmail.com

https://www.facebook.com/Learning.Teaching.Turkish.Language/
https://www.facebook.com/groups/Learning.Teaching.Turkish.Language/

https://twitter.com/jasimmabed @jasimmabed
https://twitter.com/TurkishLanguag @TurkishLanguag

https://t.me/TurkishLanguageTeachingLearning

1440 هـ - 2019 م
1440 H - 2019 M

شكر وتقدير

((بَلِ ٱللَّهَ فَٱعۡبُدۡ وَكُن مِّنَ ٱلشَّٰكِرِينَ ۝٦٦))[1]، ((وَمَن شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشۡكُرُ لِنَفۡسِهِۦۖ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيّٞ كَرِيمٞ ۝٤٠))[2]، ((لا يَشْكُرُ اللَّهَ مَنْ لا يَشْكُرُ النَّاسَ))[3]، ((مَنْ صُنِعَ إِلَيْهِ مَعْرُوفٌ فَقَالَ لِفَاعِلِهِ: جَزَاكَ اللَّهُ خَيْراً، فَقَدْ أَبْلَغَ فِي الثَّنَاءِ))[4].

الشكر كل الشكر لآبائنا وأمهاتنا كما ربّونا صغاراً وكان ومازال كل الفضل لهم علينا، اللّهم اغفر لهم وارحمهم وارض عنهم. جزيل الشكر والتقدير لكل من ساهم معنا ومدَّ لنا يد العون وقام بتوجيهنا في هذا العمل، اللّهم اغفر لهم وارحمهم، واكتب لنا ولهم الأجر والثواب والمغفرة، واجزهم عنا خير الجزاء.

((وَقُل رَّبِّ زِدۡنِي عِلۡمٗا ۝١١٤))[5]، ((رَبِّ ٱشۡرَحۡ لِي صَدۡرِي ۝٢٥ وَيَسِّرۡ لِيٓ أَمۡرِي ۝٢٦ وَٱحۡلُلۡ عُقۡدَةٗ مِّن لِّسَانِي ۝٢٧ يَفۡقَهُواْ قَوۡلِي ۝٢٨))[6]، ((اَللّٰهُمَّ انْفَعْنِي بِمَا عَلَّمْتَنِي وَعَلِّمْنِي مَا يَنْفَعُنِي وَارْزُقْنِي عِلْمًا تَنْفَعُنِي بِهِ))[7]. [اللهم يا مُعَلِّمَ إبراهيمَ عَلِّمْني، وَيا مُفَهِّمَ سليمانَ فَهِّمْني][8].

---

١. سورة الزمر: الآية ٦٦.

٢. سورة النمل: الآية ٤٠.

٣. رواه أحمد وأبو داود والبخاري في الأدب المفرد وابن حبان والطيالسي، وصححه الألباني رحمه الله.

٤. رواه أبو داود (١٦٧٢)، والنسائي (٨٢/٥)، وأحمد (٦٨/٢) (٥٣٦٥)، وابن حبان (١٩٩/٨) (٣٤٠٨)، والحاكم (٥٧٢/١)، والحديث سكت عنه أبو داود، وصححه النووي في ((المجموع)) (٢٤٥/٦)، وقال العراقي في ((تخريج الإحياء)) (إسناده صحيح).

٥. سورة طه: الآية ١١٤.

٦. سورة طه: الآيات ٢٥-٢٨.

٧. أخرجه الشيخ الألباني في السلسلة الصحيحة برقم ٣١٥١ وقال عنه صحيح على شرط مسلم.

٨. "كَانَ شَيْخُنَا [شيخ الإسلام ابن تيمية رحمه الله] كَثِيرَ الدُّعَاءِ بِذَلِكَ، وَكَانَ إذَا أَشْكَلَتْ عَلَيْهِ الْمَسَائِلُ يَقُولُ: **"يَا مُعَلِّمَ إبْرَاهِيمَ عَلِّمْنِي"** وَيُكْثِرُ الِاسْتِعَانَةَ بِذَلِكَ اقْتِدَاءً بِمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَيْثُ قَالَ لِمَالِكِ بْنِ يَخَامِرَ السَّكْسَكِيِّ عِنْدَ مَوْتِهِ، وَقَدْ رَآهُ يَبْكِي، فَقَالَ: وَاَللَّهِ مَا أَبْكِي عَلَى دُنْيَا كُنْتُ أُصِيبُهَا مِنْكَ، وَلَكِنْ أَبْكِي عَلَى الْعِلْمِ وَالْإِيمَانِ اللَّذَيْنِ كُنْتُ أَتَعَلَّمُهُمَا مِنْكَ، فَقَالَ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: إنَّ الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ مَكَانَهُمَا، مَنْ ابْتَغَاهُمَا وَجَدَهُمَا، اُطْلُبْ الْعِلْمَ عِنْدَ أَرْبَعَةٍ: عِنْدَ عُوَيْمِرٍ أَبِي الدَّرْدَاءِ، وَعِنْدَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، وَأَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ، وَذَكَرَ الرَّابِعَ، فَإِنْ عَجَزَ عَنْهُ هَؤُلَاءِ فَسَائِرُ أَهْلِ الْأَرْضِ عَنْهُ أَعْجَزُ، فَعَلَيْكَ بِمُعَلِّمِ إبْرَاهِيمَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ" (إعلام الموقعين لابن القيم -عليه رحمة الله- في الفائدة الحادية والستين من الفوائد التي ختم بها كتابه).

Teşekkür

((Hayır! Yalnız Allah'a ibadet et ve şukredenlerden ol ﴿66﴾))[9], ((Kim şükrederse ancak kendisi için şükretmiş olur. Kim de nankörlük ederse (bilsin ki) Rabbim her bakımdan sınırsız zengindir, cömerttir. ﴿40﴾))[10], ((Halka teşekkürde bulunmayan Allah' a da şükretmez.))[11], ((Kim, kendisine yapılan bir iyiiğe karşı, bunu yapana: "Cezakellahu hayran (Allah sana hayırlı mükafaat versin)" derse teşekkürü en mükemmel şekilde yapmış olur.))[12].

Küçükken bizi eğiten babalarımıza ve annelerimize teşekkür ederiz. Tüm lütufları üzerimizdeydi. Rabbim, onları affet ve onlara merhamet et ve onlardan razı ol.

Bize katkıda bulunan ve bize yardım eli uzatan ve bize bu işte rehberlik eden herkese çok teşekkür ederiz. Onları ve bizi Rabbim affet ve merhamet ve bağışlama ver ve en iyi ödülle ödüllendir.

(("Rabbim! İlmimi arttır" de.﴿114﴾))[13], (("Rabbim! Gönlüme ferahlık ver.﴿25﴾ İşimi bana kolaylaştır.﴿26﴾ Dilimdeki tutukluğu çöz ki sözümü anlasınlar."﴿27–28﴾))[14], ((Allah'ım! Bana öğrettiğin şeyleri hakkımda faydalı eyle, bana fayda verecek şeyleri öğret, beni, bana fayda verecek ilim ile nasiplendir.))[15], [Ey, İbrahim'e ilim ihsan eden, bana da ilim ihsan et. Ey, Süleyman'a kavrayışı ihsan eden, bana da anlamayı, kavramayı ihsan et.] [16].

---

9. Zümer: 66. [http://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/]
10. Neml: 40. [http://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/]
11. Tirmizi Birr: 35.
12. Tirmizi, Birr 86, (2036).
13. TâHâ: 114. [http://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/]
14. TâHâ: 25-28. [http://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/]
15. Hâkim, De'avât, No: 1879.
    Türkçe: [Allâhümmenfe'nî bimâ 'allemtenî ve 'allimnî mâ yenfe'unî verzügnî 'ilmen tenfe'unî bihî].
16. Şeyhul-İslam İbn Teymiyye'nin Duası. ["Ey Adem'e ve İbrahim'e öğreten Allahım bana da öğret.", "Ey İbrahim'e ilim veren. Bana de ince anlayış ve ilim ver."], İbn Aybek es-Safedî (764/1362-1363), İBN TEYMİYYE (661/728) M.Sait ŞİMŞEK.

المحتويات

İÇİNDEKİLER

Renk Kodları ve Tuşları: رموز الألوان ومفاتيحها:

Madde		البند (العنصر)
Ben, Sen, O, Biz, Siz, Onlar	Zamir	الضمير
	Fiil kökü, yardımcı fiil, isim	جذر الفعل أو الفعل المساعد أو الاسم
a, e, i, ı, ö, o, u, ü	Ünlüleri	الأحرف الصوتية
ma, me, (mı, mi, mu, mü), (maz, mez)	Olumsuzluk Eki	لاحقة النفي
(y) , n, s, ş	Kaynaştırma harfleri	حروف الوقاية
dı, di, du, dü, tı, ti, tu, tü, mış, miş, muş, müş, yor, ıyor, iyor, uyor, üyor, acak, ecek, r, ar, er, ır, ir, ur, ür, malı, meli, sa, se, a , e	Zaman Eki	لاحقة الزمن
m, n, k, nız, niz, nuz, nüz, ım, im, um, üm, sın, sin, sun, sün, ız, iz, uz, üz, sınız, siniz, sunuz, sünüz, lar, ler	Şahıs Eki	لاحقة الشخص
mı, mi, mu, mü	Soru Edatı	لاحقة الاستفهام
a, ı — a → ı o , u — a → u e , i — e → i ö , ü — e → ü	Ünlü Daralması	انقباض الحرف الصائت
Birleşik Zamanlı Fiiller		أفعال الزمن المُرَكَّب
dı, di, du, ……	Kip eki	لاحقة الصيغة
dı, di, du, ……	Ek fiil	الفعل الملحق
ı, i, u, …	Ek fiil	الفعل الملحق

Başka		أخرى
değil		
makta, mekte		
dır, dir, dür, dur tır, tir, tür, tur		
mak, mek	Mastar eki	لاحقة المصدر

bitirdik	bitirmedik	acıktım mı?
bakkaldım	dayıydılar	şişman değildim
şişman değildiler	şişman değil miydiler ?	
satmışsınız	kaçmamışım	istemişler mi ?
sultanmışım	şişman değilmişim	
amca değil miymişler ?		yüklüyorsunuz
çalışmaktalar	uçacaksın	çıkmayacağız
çıkarlar	anlamazsınız	koşmaz mısın ?
amca değilim	amca mıyım ?	anlamamalıyız
yazmasam	yazmasam mı ?	zayıf değilsem
çıkasınız	bakmayayım	bakayım mı?
gitsin	gitmeyin	gitmesin mi?
gördüydüm	görmediydiler	uyumamışlardı
kaçmamıştınız	almıyorlardı	bilmeyecektiniz
bitirirlerdi	bitirmezlerdi	taşımamalıydık
olmasaydınız	bilmeyeydik	yapmamışmışız
çıkmıyorlarmış	satacaklarmış	çözmezlermiş
sormalılarmış	görmeselermiş	koşmayaymışsın
sormadılarsa	geçmemişsek	satmıyorlarsa
yiyeceksek	öğretmezsek	izlememeliysek
açmak	beklemek	çalışmak
doymak	eşlemek	haşlamak

"العلم نور والجهل ظلام"

"İlim aydınlıktır bilgisizlik ise karanlıktır"

Türkçe cümleler: الجمل في اللغة التركية:

Olumlu Cümle: الجملة المثبتة:

[Zamir]	+	[Fiil	+ Zaman Eki +	Şahıs Eki]
الضمير		الفعل	لاحقة الزمن	لاحقة الشخص

veya أو

[Zamir] +	[İsim] +	[Yardımcı fiil +	Zaman Eki +	Şahıs Eki]
الضمير	الاسم	الفعل المساعد	لاحقة الزمن	لاحقة الشخص

Olumsuz Cümle: الجملة المنفية:

[Zamir] +	[Fiil	+ Olumsuzluk Eki	+ Zaman Eki +	Şahıs Eki]
الضمير	الفعل	لاحقة النفي	لاحقة الزمن	لاحقة الشخص

veya أو

[Zamir] +	[İsim] +	[Yardım-cı fiil +	Olum-suzluk Eki	+ Zaman Eki +	Şahıs Eki]
الضمير	الاسم	الفعل المساعد	لاحقة النفي	لاحقة الزمن	لاحقة الشخص

Soru Cümle: الجملة الإستفهامية:

[Zamir] +	[Fiil	+ Zaman Eki] +	[Soru Edatı	+ Şahıs Eki] ?
الضمير	الفعل	لاحقة الزمن	لاحقة الإستفهام	لاحقة الشخص

veya أو

[Zamir] +	[İsim] +	[Yardım-cı fiil	+ Zaman Eki] +	[Soru Edatı	+ Şahıs Eki]?
الضمير	الاسم	الفعل المساعد	لاحقة الزمن	لاحقة الإستفهام	لاحقة الشخص

Haber (Bildirme) Kipleri [Zamanlar]: صيغ الإخبار [الأزمنة]:[17]

- زمن الماضي الشهودي (زمن الماضي الـ **di**).

العمل والحدث المذكور قد تم في الماضي وانتهى تماماً، وقد تمت مشاهدته أو فعله من قبل الشخص أو الأشخاص المتحدثين. الصيغة تتم عن طريق إضافة واحدة من اللواحق "**-dı, -di, -du, -dü, -tı, -ti, -tu, -tü**" إلى الفعل.

Görülen Geçmiş Zaman (Dili Geçmiş Zaman).

Fiilin belirttiği iş ve oluşun, içinde bulunulan zamandan önce yapıldığını ve kesinlikle bittiğini ifade eder ve gerçekleşen fiil ve iş anlatan kişi tarafından bilinmektedir. Fiillere **-dı, -di, -du, -dü,** (**-tı, -ti, -tu, -tü**)ekleri getirilerek yapılır.

- زمن الماضي النقلي (زمن الماضي الـ **miş**).

العمل والحدث المذكور قد تم في الماضي وانتهى تماماً، ولكن لم تتم مشاهدته أو فعله من قبل الشخص المتحدث وإنما تم السماع أو العلم به لاحقاً. يتم استخدامها للإخبار عن الأحداث التي لم نكن نعرفها ولم نراها ولكن سمعناها من شخص آخر. الصيغة تتم عن طريق إضافة واحدة من اللواحق "-mış, -miş, -muş, -müş" إلى الفعل.

Duyulan Geçmiş Zaman (Mişli Geçmiş Zaman).

Duyulan geçmiş zamanda iş, oluş, hareket, konuşan tarafından görülmemiş, sonradan duyulmuş veya öğrenilmiştir. Gerçekleştiğini bilmediğimiz ve görmediğimiz ama bir başkasından duyup

---

17. ☞ ***Türkçe'de iki grup kip vardır: Haber kipleri ve dilek kipleri. Haber (Bildirme) Kipleri: Fiiler bir zaman ifadesi olan. Haber kiplerinin beş kipi vardır; [Görülen Geçmiş Zaman (Dili Geçmiş Zaman), Duyulan Geçmiş Zaman (Mişli Geçmiş Zaman), Şimdiki Zaman, Gelecek Zaman, ve Geniş Zaman].***

☜ **هناك مجموعتان من الصيغ في اللغة التركية: صيغ الإخبار وصيغ التمنّي والرغبة. صيغ الإخبار: هي الأفعال التي لها تعبير محدد للوقت. صيغ الإخبار تضم خمس صيغ؛ [زمن الماضي الشهودي (زمن الماضي الـ *di*)، وزمن الماضي النقلي (زمن الماضي الـ *miş*)، وزمن الحاضر، وزمن المستقبل، والزمن الواسع].**

öğrendiğimiz olayları anlatmak için kullanılır. Fiillere (**-mış, -miş, -muş, -müş**)ekleri getirilerek yapılır.

- **زمن الحاضر.**

هو الزمن الذي يكون فيه العمل والإخبار عنه في نفس الوقت. هذا يشير إلى أن الفعل قد بدأ وهو قيد الاستمرار. صيغة الزمن الحاضر تتم عن طريق إضافة لاحقة **"-yor"** إلى الفعل.

Şimdiki Zaman.

İş ve anlatışın şu anda yapıldığını bildiren zaman. Bu fiil başladığını ve devam etmekte olduğunu bildirir. Şimdiki Zaman: **"-yor"** eki fiile eklenerek yapılır.

- **زمن المستقبل.**

يشير إلى أن العمل والحدث المذكور والمُشار إليه سيحدث بعد الوقت الحالي. الصيغة تتم عن طريق إضافة واحدة من اللواحق "**-acak, -ecek**" إلى الفعل.

Gelecek Zaman

Fiilde bildirilen işin ve hareketin içinde bulunulan zamandan sonra yapılacağını belirtir. Fiillere **-acak, -ecek** getirilerek yapılır.

- **الزمن الواسع.**

يشير إلى أن العمل والحدث المذكور والمهمة تبدأ وتستمر وستستمر وتتكرر. الوقت الواسع هو وقت يتضمن الماضي والمستقبل والحاضر. لا يوجد أي قيود أو يقين في هذا الوقت. يتم استخدامه في الحالات المستمرة والعادة. الصيغة تتم عن طريق إضافة واحدة من اللواحق " **-r, ar, -er, -ır, -ir, -ur, -ür**" إلى الفعل.

Geniş Zaman

İşin başlayıp devam ettiğini ve devam edeceğini gösterir. Geniş zaman, geçmiş, gelecek ve şimdiki zamanı içine alan bir zamandır. Bu zamanda hiçbir sınırlama ve kesinlik yoktur. Sürekli yaptığımız ve alışkanlık haline gelen durumlarda kullanılır. Fiillere "**-r, ar, -er, -ır, -ir, -ur, -ür"** ekleri getirilerek yapılır.

زمن الماضي الشهودي (زمن الماضي الـ di):

Görülen Geçmiş Zaman (Dili Geçmiş Zaman):

الضمائر	Zamirler	Fiil	Zaman Eki	Şahıs Eki
أنا	Ben			- m
أنتَ – أنتِ	Sen		– dı – di	- n
هو – هي	O	fiil [18]		
نحن	Biz		– du – dü	- k
أنتم – أنتنَّ	Siz			- nız, niz, nuz, nüz
هم – هنَّ	Onlar			- lar, ler

إذا كان الحرف في نهاية الفعل؛ **f**، **s**، **t**، **k**، **ç**، **ş**، **h**، **p**:

Eğer fiilin sonundaki harf; f , s , t , k , ç , ş , h , p:

الضمائر	Zamirler	Fiil	Zaman Eki	Şahıs Eki
أنا	Ben			- m
أنتَ – أنتِ	Sen		– tı – ti	- n
هو – هي	O	fiil [19]		
نحن	Biz		– tu – tü	- k
أنتم – أنتنَّ	Siz			- nız, niz, nuz, nüz
هم – هنَّ	Onlar			- lar, ler

18. Fiil veya [isim + Yardımcı fiil]. فعل أو [اسم + فعل مساعد].
19. Fiil veya [isim + Yardımcı fiil]. فعل أو [اسم + فعل مساعد].

Fiil kökü		Zaman Eki
Son hecesinde { a , ı } ünlüleri varsa:		- dı
Son hecesinde { e , i } ünlüleri varsa:		- di
Son hecesinde { o , u } ünlüleri varsa:		- du
Son hecesinde { ö , ü } ünlüleri varsa:		- dü

al [dı] → aldım
ye [di] → yedim
gel [di] → geldi
bul [du] → buldum
gül [dü] → güldüm

açıl [dı] → açıldım
in [di] → indim
ver [di] → verdim
sor [du] → sordum
gör [dü] → gördüm

sinir olmak → sinir oldun
memnun olmak → memnun oldunuz
izin almak → izin aldım
satın almak → satın aldınız

Fiil kökü (son harf: f , s , t , k , ç , ş , h , p) ve		Zaman Eki
Son hecesinde { a , ı } ünlüleri varsa:		- tı
Son hecesinde { e , i } ünlüleri varsa:		- ti
Son hecesinde { o , u } ünlüleri varsa:		- tu
Son hecesinde { ö , ü } ünlüleri varsa:		- tü

bak [tı] → baktım
kes [di] → kestim
kork [tu] → korktum
küs [tü] → küstüm

çalış [tı] → çalıştım
affet [ti] → affettim
tut [tu] → tuttum
sök [tü] → söktüm

kabul etmek → kabul ettim
monte etmek → monte ettik

– Olumsuz: – النفي:

الضمائر	Zamirler		Fiil	Olumsuz Eki	Zaman Eki	Şahıs Eki
أنا	Ben		fiil [20]	– ma – me	- dı - di	- m
أنتَ - أنتِ	Sen					- n
هو - هي	O					
نحن	Biz					- k
أنتم - أنتنَّ	Siz					- nız, niz
هم – هنَّ	Onlar					- lar, ler

Olumlu – مثبت	→	Olumsuz – منفي
fiil + zaman eki + şahıs eki	→	fiil + olumsuzluk eki (-ma / -me) + zaman eki + şahıs eki

bitirdik [bitir - di - k] → bitirmedik [bitir - me - di - k]
uyudum [uyu - du - m] → uyumadım [uyu - ma - dı - m]
seçtim [seç - ti - m]→ seçmedim [seç - me - di - m]
çalıştı [çalış - tı] → çalışmadı [çalış - ma - dı]
tuttum [tut - tu - m] → tutmadım [tut - ma - dı - m]

kabul ettim → kabul etmedim
memnun oldunuz → memnun olmadınız
izin aldım → izin almadım

---

20. Fiil veya [isim + Yardımcı fiil]. فعل أو [اسم + فعل مساعد].

– Soru: – الإستفهام:

الضمائر	Zamirler		Fiil	Zaman Eki	Şahıs Eki		Soru Edatı
أنا	Ben		fiil [21]	- dı, di, du, dü - tı, ti, tu, tü	- m		- mı - mi - mu - mü
أنتَ – أنتِ	Sen				- n		
هو – هي	O						
نحن	Biz				- k		
أنتم – أنتنَّ	Siz				- nız, niz, nuz, nüz		
هم – هنَّ	Onlar				- lar, ler		

Olumlu - مثبت → Olumlu Soru - الإستفهام المثبت ?

fiil + zaman eki + şahıs eki → fill + zaman eki + şahıs eki soru edatı?

Olumsuz-منفي: fiil + Olumsuzluk eki + zaman eki + şahıs eki.

↓

Olumsuz Soru-الإستفهام المنفي:

fiil + Olumsuzluk eki + zaman eki + şahıs eki soru edatı?

---

acıktım → acıktım mı?

koştunuz → koştunuz mu?

çalışmadı → çalışmadı mı?

kabul etmedim → kabul etmedim mi?

verdin → verdin mi?

küstü → küstü mü?

izin aldım → izin aldım mı?

في بعض الأحيان يمكن استخدام الزمن الواسع بدلاً من الزمن الماضي الشهودي.

Bazen Görülen geçmiş zaman yerine Geniş zaman kullanılabilir.

Fatih Sultan Mehmet 1453te İstanbul’u fetheder.

(Fatih Sultan Mehmet 1453te İstanbul’u fethetti.)

Olaylar biter, polisler olay yerine gelir.

(Olaylar bitti, polisler olay yerine geldi.)

---

21. Fiil veya [isim + Yardımcı fiil].

فعل أو [اسم + فعل مساعد].

في بعض الأحيان يمكن استخدام صيغة الطلب بدلاً من الزمن الماضي الشهودي.

Bazen Görülen Geçmiş Zaman yerine İstek Kipi kullanılabilir.

Dışarı çıkınca bir de ne gör**e**yim.

(Dışarı çıkınca bir de ne gör**dü**m, dersiniz.)

الزمن الماضي الشهودي يمكن أن يأتي مع الأسماء أيضاً (فضلاً عن الأفعال).

Görülen Geçmiş Zaman, fiillerin dışında isimlere de gelebilir.

Bir öğretmenimiz var**dı**.
İyi kalpli ve yardımsever biri**ydi.**
Dün hava çok güzel**di**.

İsim		Zaman Eki
Son hecesinde { a , ı } ünlüleri varsa:		- dı
Son harf: { a , ı }		- ydı
Son hecesinde { e , i } ünlüleri varsa:		- di
Son harf: { e , i }		- ydi
Son hecesinde { o , u } ünlüleri varsa:		- du
Son harf: { o , u }		- ydu
Son hecesinde { ö , ü } ünlüleri varsa:		- dü
Son harf: { ö , ü }		- ydü

bakk**a**l [dı] → bakk**a**l**dı**m
hast**a** [ydı] → hast**aydı**n
ask**e**r [di] → ask**e**r**di**niz
gazetec**i** [ydi] → gazetec**iydi**
dokt**o**r [du] → dokt**o**r**du**nuz
kilol**u** [ydu] → kilol**uydu**n
k**ö**r [dü] → k**ö**r**dü**
ünl**ü** [ydü] → ünl**üydü**

yak**ı**n [dı] → yak**ı**n**dı**m
day**ı** [ydı] → day**ıydı**lar
ş**a**ir [di] → şa**i**r**di**niz
esk**i** [ydi] → esk**iydi**niz
uc**u**z [du] → uc**u**z**du**n
dol**u** [ydu] → dol**uydu**n

İsim (son harf: f , s , t , k , ç , ş , h , p) ve		Zaman Eki
Son hecesinde { a , ı } ünlüleri varsa:		- tı
Son hecesinde { e , i } ünlüleri varsa:		- ti
Son hecesinde { o , u } ünlüleri varsa:		- tu
Son hecesinde { ö , ü } ünlüleri varsa:		- tü

saf [tı] → saftın
polis [ti] → polistik
pilot [tu] → pilottunuz
Türk [tü] → Türk'tüler

açık [tı] → açıktım
hostes [ti] → hostestin
kutup [tu] → kutuptular
çöp [tü] → çöptü

Olumlu - مثبت → Olumsuz - منفي

İsim + zaman eki + şahıs eki → İsim **değil** + **di** + şahıs eki

şişmandım [şişman - **dı** - m] → şişman **değil**dim [**değil**-**di**-m]
zayıftık [zayıf - **tı** - k] → zayıf **değil**dik [**değil**-**di**-k]

Olumlu - مثبت → Olumlu Soru - الإستفهام المثبت ?

İsim + zaman eki + şahıs eki
↓
İsim Soru edatı [**mı, mi, mu, mü**] + **y** + zaman eki + şahıs eki ?

kasaptım [kasap - **tı** - m] → kasap **mıy**dım ? [**mı**-**y**-**dı**-m]
polistik [polis - **ti** - k] → polis **miy**dik ? [**mi**-**y**-**di**-k]
pilottuk [pilot - **tu** - k] → pilot **muy**duk ? [**mu**-**y**-**du**-k]
Türk'tüler [Türk - **tü** - ler] → Türk **müy**düler ? [**mü**-**y**-**dü**-m]

Olumsuz - منفي → Olumsuz Soru - الإستفهام المنفي ?

İsim **değil** + **di** + şahıs eki → İsim **değil** **mi** + **y** + **di** + şahıs eki ?

zayıf **değil**dik → zayıf **değil** **miy**dik ?
şişman **değil**diler → şişman **değil** **miy**diler ?

زمن الماضي النقلي (زمن الماضي الـ miş):

Duyulan Geçmiş Zaman (Mişli Geçmiş Zaman):

الضمائر	Zamirler		Fiil	Zaman Eki	Şahıs Eki
أنا	Ben				- ım, im, um, üm
أنتَ – أنتِ	Sen			- mış - miş	- sın, sin, sun, sün
هو – هي	O		fiil [22]		
نحن	Biz				- ız, iz, uz, üz
أنتم – أنتنَّ	Siz			- muş - müş	- sınız, siniz, sunuz, sünüz
هم – هنَّ	Onlar				- lar, ler

Fiil kökü		Zaman Eki
Son hecesinde { a , ı } ünlüleri varsa:		- mış
Son hecesinde { e , i } ünlüleri varsa:		- miş
Son hecesinde { o , u } ünlüleri varsa:		- muş
Son hecesinde { ö , ü } ünlüleri varsa:		- müş

sat [mış] → satmışsınız
iste [miş] → istemişler
vur [muş] → vurmuşsunuz
gül [müş] → gülmüşsün

açıl [mış] → açılmışsınız
in [miş] → inmişsiniz
kop [muş] → kopmuşlar
gör [müş] → görmüşsün

- misafir olmak → misafir olmuşsun
- sohbet etmek → sohbet etmişim
- izin almak → izin almışsınız

22. Fiil veya [isim + Yardımcı fiil].

فعل أو [اسم + فعل مساعد].

– Olumsuz: – النفي:

الضمائر	Zamirler	Fiil	Olumsuz Eki	Zaman Eki	Şahıs Eki
أنا	Ben	fiil[23]	– ma – me	- mış - miş	- ım, im
أنتَ - أنتِ	Sen				- sın, sin
هو - هي	O				
نحن	Biz				- ız, iz
أنتم - أنتنَّ	Siz				- sınız, siniz
هم – هنَّ	Onlar				- lar, ler

Olumlu – مثبت	→	Olumsuz – منفي
fiil + zaman eki + şahıs eki		fiil + olumsuzluk eki (-ma / -me) + zaman eki (- mış / - miş) + şahıs eki

kaçmışım [kaç-mış-ım] → kaçmamışım [kaç-ma-mış-ım]
istemişler [iste-miş-ler] → istememişler [iste-me-miş-ler]

- ❖ misafir olmuşsun → misafir olmamışsın
- ❖ sohbet etmişim → sohbet etmemişim
- ❖ izin almışsınız → izin almamışsınız

23. Fiil veya [isim + Yardımcı fiil]. فعل أو [اسم + فعل مساعد].

– Soru: – الإستفهام:

الضمائر	Zamirler		Fiil	Zaman Eki		Soru Edatı	Şahıs Eki
أنا	Ben		fiil [24]	- mış - miş - muş - müş		-mı -mi -mu -mü	-(y)ım, -(y)im, -(y)um, -(y)üm
أنتَ – أنتِ	Sen						-sın, -sin, -sun, -sün
هو – هي	O						
نحن	Biz						-(y)ız, -(y)iz, -(y)uz, -(y)üz
أنتم – أنتنَّ	Siz						-sınız, -siniz, -sunuz, -sünüz
هم – هنَّ	Onlar					- lar mı , - ler mi	

Olumlu - مثبت → Olumlu Soru - الإستفهام المثبت ?

fiil + zaman eki + şahıs eki → fill + zaman eki soru edatı + şahıs eki?

Olumsuz-منفي: fiil + Olumsuzluk eki + zaman eki + şahıs eki.

↓

Olumsuz Soru-الإستفهام المنفي:

fiil + Olumsuzluk eki + zaman eki soru edatı + şahıs eki ?

---

kaçmışım [kaç-mış-ım] → kaçmış mıyım ?
istemişler [iste-miş-ler] → istemişler mi ?
misafir olmuşsun → misafir olmuş musun ?
sohbet etmişim → sohbet etmiş miyim ?
izin almışız → izin almış mıyız ?

---

kaçmamışım [kaç-ma-mış-ım] → kaçmamış mıyım ?
istememişler [iste-me-miş-ler] → istememişler mi ?
misafir olmamışsın → misafir olmamış mısın ?
sohbet etmemişim → sohbet etmemiş miyim ?
izin almamışız → izin almamış mıyız ?

---

24. Fiil veya [isim + Yardımcı fiil]. فعل أو [اسم + فعل مساعد].

يستخدم الزمن الماضي النقلي في القصص والحكايات والروايات وهلم جرا .

Hikâyelerde, masallarda ve fıkralarda vb. Duyulan Geçmiş Zaman kullanılır.

Nasrettin Hoca bir gün komşusunun evine git**miş** ve ondan kazanını iste**miş**...

نستخدم الضمائر الشخصية Ben ، Biz للتعبير عن أحداث لا نقوم بها أنفسنا (المرض، السُكْرُ). وتستخدم لوصف حلمنا (منامنا).

Ben ve Biz şahıs zamirleriyle kullanımında belli sebeplerle kendimizde olmadığımız durumları (Hastalık, sarhoşluk) ve rüyamızı anlatırken kullanılır.

Ben çocukken çok ağır hasta ol**muş**um.
Dün rüyamda sürekli konuş**muş**um.

في بعض الأحيان يمكن استخدام الزمن الحاضر بدلاً من الزمن الماضي النقلي.

Bazen Duyulan geçmiş zaman yerine Şimdiki zaman kullanılabilir.

Sabah erkenden çantasını alıp evden çık**ıyor**.
(Çantasını alıp evden çık**mış**.)
Dün akşam önüne aniden bir çocuk çıkıyor ve ona çarp**ıyor**.
(Önüne aniden bir çocuk çıkmış ve ona çarp**mış**.)

في بعض الأحيان يمكن استخدام الزمن الواسع بدلاً من الزمن الماضي النقلي.

Bazen Duyulan geçmiş zaman yerine Geniş zaman kullanılabilir.

Keloğlan yine yollara düş**er**. (Keloğlan yine yollara düş**müş**.)
Adamın biri yolunu kaybed**er**.
(Adamın biri yolunu kaybetmiş.)

الزمن الماضي النقلي يمكن أن يأتي مع الأسماء أيضاً (فضلاً عن الأفعال).

Duyulan Geçmiş Zaman, fiillerin dışında isimlere de gelebilir.

Bir zamanlar bir kral varmış. O, çok yaşlı**ymış.**
Ali geçen hafta hasta**ymış.**

İsim		Zaman Eki
Son hecesinde { a , ı } ünlüleri varsa:		- mış
Son harf: { a , ı }		- ymış
Son hecesinde { e , i } ünlüleri varsa:		- miş
Son harf: { e , i }		- ymiş
Son hecesinde { o , u } ünlüleri varsa:		- muş
Son harf: { o , u }		- ymuş
Son hecesinde { ö , ü } ünlüleri varsa:		- müş
Son harf: { ö , ü }		- ymüş

sultan [mış] → sultan**mışım**
amca [ymış] → amca**ymışsın**
asker [miş] → asker**mişiz**
çiftçi [ymiş] → çiftçi**ymiş**
doktor [muş] → doktor**muşuz**
kilolu [ymuş] → kilolu**ymuş**
kör [müş] → kör**müşüz**
kötü [ymüş]→kötü**ymüş**

zayıf [mış] → zayıf**mış**
dayı [ymış] → dayı**ymış**
şair [miş] → şair**mişiz**
eski [ymiş] → eski**ymiş**
ucuz [muş] → ucuz**muş**
dolu [ymuş]→dolu**ymuş**

Olumlu - مثبت → Olumsuz - منفي

İsim + zaman eki + şahıs eki → İsim **değil** + **miş** + şahıs eki

şişman**mış**ım [şişman - **mış** - ım] → şişman **değilmiş**im
[**değil** - **miş** - im]

amcaymışlar [amca - ymış – lar] → amca değilmişler [değil - miş - ler]

Olumlu - مثبت → Olumlu Soru - الإستفهام المثبت ?

İsim + zaman eki + şahıs eki
↓
İsim Soru edatı [mı, mi, mu, mü] + y + zaman eki [mış, miş, muş, müş] + şahıs eki ?

amcaymışım [amca - ymış - ım] → amca mıymışım ? [mı - y - mış - ım]
şairmişiz [şair-miş-iz] → şair miymişiz ? [mi-y-miş-iz]
ucuzmuşum [ucuz - muş - um] → ucuz muymuşum ? [mu - y - muş - um]
körmüşler [kör - müş - ler] → körmüşler mi ? [kör - müş - ler mi]

Olumsuz - منفي → Olumsuz Soru - الإستفهام المنفي ?

İsim değil + miş + şahıs eki → İsim değil mi + y + miş + şahıs eki ?

amca değilmişler [değil-miş-ler] → amca değil miymişler ? [değil mi-miş-ler]

Şimdiki Zaman: زمن الحاضر:

الضمائر	Zamirler		Fiil	Zaman Eki	Şahıs Eki
أنا	Ben		fiil [25]	– yor – ıyor – iyor – uyor – üyor	- um
أنتَ – أنتِ	Sen				- sun
هو – هي	O				
نحن	Biz				- uz
أنتم – أنتنَّ	Siz				- sunuz
هم – هنَّ	Onlar				- lar

Fiil kökü		Zaman Eki
Son harf: { a , e , ı , i , u , ü }		- yor
Son hecesinde { a , ı } ünlüleri varsa:		- ıyor
Son hecesinde { e , i } ünlüleri varsa:		- iyor
Son hecesinde { o , u } ünlüleri varsa:		- uyor
Son hecesinde { ö , ü } ünlüleri varsa:		- üyor

– Sonu "t" ile biten dört fiilde: "t", "d" 'ye dönüşür:

– هنالك أربعة أفعال شاذة تنتهي بـ "t" يرقق ليصبح "d":

☞ git → gidiyor   et → ediyor
☞ tat → tadıyor   güt → güdüyor

---

eski [yor] → eskiyorsunuz
büyü [yor] → büyüyorlar
çık [ıyor] → çıkıyorsun
bit [iyor] → bitiyorsunuz
koy [uyor] → koyuyorum
öp [üyor] → öpüyorlar
mutlu olmak → mutlu oluyorsun

uyu [yor] → uyuyoruz
yaz [ıyor] → yazıyorum
düş [üyor] → düşüyorlar
seç [iyor] → seçiyoruz
otur [uyor] → oturuyor
dua etmek → dua ediyorum

---

25. Fiil veya [isim + Yardımcı fiil].   فعل أو [اسم + فعل مساعد].

– Ünlü Daralması: – انقباض الحرف الصائت:

Fiil kökü			
Sondan Önceki Ünlü	Sonundaki Ünlü	→	Yeni Sonundaki Ünlü
a , ı	a	→	ı
o , u	a	→	u
e , i	e	→	i (*)[26]
ö , ü	e	→	ü

ara [yor] → arıyorum
yokla [yor] → yokluyor
incele [yor] → inceliyor
önle [yor] → önlüyor
de + yor → diyor

yıka [yor] → yıkıyor
uygula [yor] → uyguluyor
izle [yor] → izliyor
yükle [yor] → yüklüyor
ye + yor → yiyor

– Olumsuz: – النفي:

Olumlu – مثبت	→	Olumsuz – منفي
fiil + zaman eki + şahıs eki	→	fiil + olumsuzluk eki[27 28] + zaman eki + şahıs eki
		-mı, -mi, -mu, -mü

٢٦. هذه القاعدة تنطبق أيضاً على فعلين يتكون كل منهما من مقطع واحد:

Bu kural tek heceli iki fiil için de geçerlidir:

☞ de + yor → diyor diyor → demiyor
☞ ye + yor → yiyor yiyor → yemiyor

٢٧. ملاحظة: في اللغة التركية لاحقة النفي هي (***ma, me***). ولكنها فقط في حالة الزمن الحاضر تكون (***-mı, -mi, -mu, -mü***). لا ينبغي الخلط بين أداة السؤال ولاحقة النفي. في الزمن الحاضر تأتي لاحقة النفي قبل لاحقة الزمن الحاضر، في حين أنّ أداة السؤال تأتي بعد لاحقة الزمن الحاضر وتكون منفصلة عن الفعل ولاحقة الزمن الحاضر المرتبطة به.

28. ***Not:*** *Türkçede olumsuzluk eki* ***ma, me*** *ekleridir. Fakat şimdiki zamanda* ***-mı, -mi, -mu, -mü*** *eklerine dönüşür. Soru edatı ile olumsuzluk eki birbiriyle karıştırılmamalıdır. Olumsuzluk eki şimdiki zamandan önce, Soru eki ise şimdiki zamandan sonra gelir, ve (fiil ve onunla ilişkili şimdiki zaman eki) ile bağlı değil.*

açıyorum [aç - ıyor - um] → açmıyorum [aç - mı - yor - um]
iniyorlar [in - iyor - lar] → inmiyorlar [in - mi - yor - lar]
konuşuyor [konuş - uyor] → konuşmuyor [konuş - mu - yor]
düşüyoruz [düş - üyor - uz] → düşmüyoruz [düş - mü - yor - uz]

diyorum [di{e} - yor - um] → demiyorum [de - mi - yor - um]
yiyorum [yi{e} - yor - um] → yemiyorum [ye - mi - yor - um]

– Soru: – الإستفهام:

الضمائر	Zamirler		Fiil	Zaman Eki	Soru Edatı	Şahıs Eki
أنا	Ben					- (y)um
أنتَ – أنتِ	Sen					- sun
هو – هي	O				mu	
نحن	Biz					- (y)uz
أنتم – أنتنَّ	Siz					- sunuz
هم – هنَّ	Onlar				- lar mı	

Olumlu – مثبت	→	Olumlu Soru – الإستفهام المثبت
fiil + zaman eki + şahıs eki		fiil + zaman eki soru edatı + şahıs eki ?

Olumsuz-منفي:

fiil + Olumsuzluk eki + zaman eki + şahıs eki.

↓

Olumsuz Soru-الإستفهام المنفي:

fiil + Olumsuzluk eki + zaman eki soru edatı + şahıs eki?

çıkıyorum → çıkıyor muyum?
çıkıyorsun → çıkıyor musum?
çıkıyor → çıkıyor mu?

çıkıyoruz → çıkıyor muyuz?
çıkıyorsunuz → çıkıyor musunuz?
çıkıyorlar → çıkıyorlar mı?
koşmuyorum → koşmuyor muyum?
çıkmıyorlar → çıkmıyorlar mı?
yemiyorum → yemiyor muyum?

يتم الحصول على معنى الزمن الحاضر مع اللواحق: -makta, -mekte

Şimdiki zaman anlamı -makta, -mekte ekleriyle de sağlanır.

Şimdi ders çalışmaktalar. (Şimdi ders çalışıyorlar.)
Ayak sesleri duymaktayım. (Ayak sesleri duyuyorum.)

– Şimdiki Zaman Kayması: – تحول الزمن الحاضر:

– Duyulan Geçmiş Zaman Yerine: – مكان الزمن الماضي النقلي:

Geçen hafta annesinin ve babasının yanına gidiyor ve onları çok üzüyor. (Geçen hafta annesinin ve babasının yanına gitmiş ve onları çok üzmüş.)
Dün akşam babasına kızıyor ve evden çıkıp gidiyor.
(Dün akşam babasına kızmış ve evden çıkıp gitmiş.)

– Gelecek Zaman Yerine: – مكان الزمن المستقبل:

Bekleyin biraz sonra ben de geliyorum.
(Bekleyin biraz sonra ben de geleceğim.)
Yarın sabah yola çıkıyoruz. (Yarın sabah yola çıkacağız.)

– Geniş Zaman Yerine: – مكان الزمن الواسع:

Her gün düzenli olarak iki saat ders çalışıyor.
(Her gün düzenli olarak iki saat ders çalışır.)
Babam hiç sigara kullanmıyor. (Babam sigara kullanmaz.)

Gelecek Zaman : زمن المستقبل:

الضمائر	Zamirler		Fiil	Zaman Eki	Şahıs Eki
أنا	Ben		fiil [29]	- acak - ecek	- ım, - im [30]
أنتَ – أنتِ	Sen				- sın, - sin
هو – هي	O				
نحن	Biz				- ız, - iz [31]
أنتم – أنتنَّ	Siz				- sınız, - siniz
هم – هنَّ	Onlar				- lar, - ler

Fiil kökü		Zaman Eki
Son hecesinde { a , ı, o , u } ünlüleri varsa:		- acak
Son harf: { a , ı, o , u }		- yacak
Son hecesinde { e , i, ö , ü } ünlüleri varsa:		- ecek
Son harf: { e , i, ö , ü } [32]		- yecek

çık [acak] → çıkacağım
yaz [acak] → yazacağız
doy [acak] → doyacaksın

uç [acak] → uçacaksın
sor [acak] → soracaksınız
anla [yacak] → anlayacağız

---

29. Fiil veya [isim + Yardımcı fiil]. فعل أو [اسم + فعل مساعد].
30. - acak + ım → - acağım [- acağ-ım]
    - ecek + im → - eceğim [- eceğ-im]
31. - acak + ız → - acağız [- acağ-ız]
    - ecek + iz → - eceğiz [- eceğ-iz]
32. ***İki İstisna Fiil: "de" ve "ye". "de" ve "ye" fiillerine gelecek zaman ekleri gelirse e harfi i harfine dönüşür.***
    فعلان إستثناء (شاذّان) هما: "de" و"ye". إذا جاءت لاحقة الزمن المستقبل مع الفعلين "de" و"ye"، يتغير الحرف e إلى i.

    de [- yecek] → diyecek [di-yecek] [de - yecek ×]
    ye [- yecek] → yiyecek [yi-yecek] [ye - yecek ×]

uyu [yacak] → uyuyacağız
gül [ecek] → güleceğiz
gir [ecek] → gireceksin
büyü [yecek] → büyüyecek
ver [ecek] → vereceğim
gör [ecek] → göreceksiniz
eski [yecek] → eskiyeceğiz
ekle [yecek] → ekleyeceğiz
gelin olmak → gelin olacaksın
izin almak → izin alacaksınız
{{ tat [acak] → tadacağız
git [ecek] → gideceğiz
kabul etmek → kabul edeceğiz }} [33]

– Olumsuz: – النفي:

الضمائر	Zamirler	Fiil	Olumsuz Eki	Zaman Eki	Şahıs Eki
أنا	Ben				- ım, - im [35]
أنتَ - أنتِ	Sen		– ma	- (y)acak	- sın, - sin
هو - هي	O	fiil [34]			
نحن	Biz		– me	- (y)ecek	- ız, - iz [36]
أنتم - أنتنّ	Siz				- sınız, - siniz
هم – هنّ	Onlar				- lar, - ler

Olumlu – مثبت	→	Olumsuz – منفي
fiil + zaman eki + şahıs eki	→	fiil + olumsuzluk eki + zaman eki + şahıs eki
		-ma -yacak
		-me -yecek

---

33. *et- / git- / tat- fiillerinde t harfi d harfine dönüşmektedir.*
في الأفعال [*et- / git- / tat-*]، يتم تحويل الحرف *t* إلى الحرف *d*.

34. Fiil veya [isim + Yardımcı fiil]. فعل أو [اسم + فعل مساعد].

35. - acak + ım → - acağım - ecek + im → - eceğim

36. - acak + ız → - acağız - ecek + iz → - eceğiz

çıkacağım [çık-acağ-ım] → çıkmayacağız [çık-ma-yacağ-ız]
gireceksin [gir-ecek-sin] → girmeyeceksin [gir-me-yecek-sin]
ekleyecek [ekle-yecek] → eklemeyecek [ekle-me-yecek]
izin alacaksınız → izin almayacaksınız
gelin olacaksın → gelin olmayacaksın
kabul edeceğiz → kabul edmeyeceğiz

– Soru: – الإستفهام:

الضمائر	Zamirler		Fiil	Zaman Eki		Soru Edatı	Şahıs Eki
أنا	Ben					mı mu	-(y)ım, -(y)im
أنتَ – أنتِ	Sen						-sın, -sin
هو – هي	O						
نحن	Biz						-(y)ız, -(y)iz
أنتم – أنتنَّ	Siz						-sınız, -siniz
هم – هنَّ	Onlar					- lar mı , - ler mi	

Olumlu - مثبت → Olumlu Soru - الإستفهام المثبت ?
fiil + zaman eki + şahıs eki → fill + zaman eki soru edatı + şahıs eki?

Olumsuz-منفي: fiil + Olumsuzluk eki + zaman eki + şahıs eki.
↓
Olumsuz Soru-الإستفهام المنفي:
fiil + Olumsuzluk eki + zaman eki soru edatı + şahıs eki?

çıkacağım → çıkacak mıyım?
gireceksin → girecek misin?
izin alacaksınız → izin alacak mısınız?
kabul edeceğiz → kabul edecek miyiz?
çıkmayacağız → çıkmayacak mıyız?
eklemeyecek → eklemeyecek mi?

gelin **olmayacaksın** → gelin **olmayacak mısın**?

يمكن استخدام الزمن المستقبل بدلاً من صيغة الأمر. يستخدم الزمن المستقبل ليعطي معنى الأمر.

Emir kipi yerine kullanılabilir. Emir anlamında kullanılır.

Şimdi git, ama sabah mutlaka erken gel**ecek**sin.

(Şimdi git, sabah erken gel.)

Bir daha sigara içmey**ecek**sin. (Bir daha sigara içme.)

يمكن استخدام الزمن المستقبل بدلاً من صيغة الطلب. يستخدم الزمن المستقبل ليعطي معنى الطلب.

Gereklilik kipi yerine kullanılabilir. Fiilin yapılması gerektiğini anlatır.

Acı ve ekşi yiyeceklerden kaçın**acak**sınız.

(Acı ve ekşi yiyeceklerden kaçınmalısınız.)

Verilen görevleri yerine getir**ecek**sin.

(Verilen görevleri yerine getirmelisiniz.)

يمكن استخدام الزمن الحاضر بدلاً من صيغة الزمن المستقبل.

Şimdiki Zaman Kipi, Gelecek zaman yerine kullanılabilir.

Kardeşim yarın gel**iyor**. (Kardeşim yarın gel**ecek**.)

En kısa zamanda sularınız ak**ıyor**.

(En kısa zamanda sularınız ak**acak**.)

يمكن استخدام الزمن الواسع بدلاً من صيغة الزمن المستقبل.

Geniş Zaman Kipi, Gelecek Zaman yerine kullanılabilir.

Babam bu habere çok sevin**ir**.

(Babam bu habere çok sevin**ecek**.)

Bu haberi duyarsa çok üzül**ür**.

(Bu haberi duyarsa çok üzül**ecek**.)

Geniş Zaman : الزمن الواسع:

الضمائر	Zamirler		Fiil	Zaman Eki	Şahıs Eki
أنا	Ben		fiil [37]	-r, -ar, -er, -ır, -ir, -ur, - ür	-ım, -im, -um, - üm
أنتَ-أنتِ	Sen				-sın, -sin, -sun, -sün
هو-هي	O				
نحن	Biz				-ız, -iz, -uz, -üz
أنتم-أنتنّ	Siz				-sınız, -siniz, -sunuz, -sünüz
هم-هنّ	Onlar				- lar, - ler

Fiil kökü	Zaman Eki
Son harf: { a , ı, o , u, e , i, ö , ü }	- r
Tek heceli ve hecesinde { a, ı, o, u } [38] ünlüleri varsa:	- ar
Tek heceli ve hecesinde { e, i, ö, ü } [39] ünlüleri varsa:	- er
Çok heceli ve son hecesinde { a, ı } ünlüleri varsa:	- ır
Çok heceli ve son hecesinde { e, i } ünlüleri varsa:	- ir
Çok heceli ve son hecesinde { o, u } ünlüleri varsa:	- ur
Çok heceli ve son hecesinde { ö, ü } ünlüleri varsa:	- ür

anla [r] → anlarsınız
eski [r] → eskiriz
büyü [r] → büyürüm
uyu [r] → uyuruz
yükle [r] → yükler
ekle [r] → ekleriz

---

37. Fiil veya [isim + Yardımcı fiil]. فعل أو [اسم + فعل مساعد].

38. Tek heceli ile İstisna Fiilleri: أفعال شاذة (استثناء) ذات مقطع واحد :

al [ır] → alır ... kal [ır] → kalır ... var [ır] → varır ...
san [ır] → sanır ... ol [ur] → olur ... bul [ur] → bulur ...
vur [ur] → vurur ... dur [ur] → durur ...

39. Tek heceli ile İstisna Fiilleri: أفعال شاذة (استثناء) ذات مقطع واحد :

gel [ir] → gelir ... bil [ir] → bilir ... ver [ir] → verir ...
öl [ür] → ölür ... gör [ür] → görür ...

yaz [ar] → yazarsınız	çık [ar] → çıkarlar
uç [ar] → uçarız	koş [ar] → koşarsın
giy [er] → giyersiniz	gez [er] → gezerler
dök [er] → dökeriz	gül [er] → gülersin
inan [ır] → inanırsınız	katıl [ır] → katılırlar
sevin [ir] → sevinirim	evlen [ir] → evlenirler
unut [ur] → unuturlar	kaybol [ur] → kaybolurum
düşür [ür] → düşürürsün	öngör [ür] → öngörürsünüz
izin almak → izin alırsınız	kabul etmek → kabul ederiz

yardımcı olmak → yardımcı olursun

– Olumsuz: – النفي:

الضمائر	Zamirler		Fiil	Olumsuz Eki	Zaman Eki	Şahıs Eki
أنا	Ben		fiil [40]	-ma, -me	[ ] [41]	-m
أنتَ – أنتِ	Sen			-maz, -mez		- sın, - sin
هو – هي	O			-maz, mez		
نحن	Biz			-ma, -me		-(y)ız, -(y)iz
أنتم – أنتنَّ	Siz			-maz, -mez		-sınız, -siniz
هم – هنَّ	Onlar			-maz, -mez		- lar, - ler

Olumlu – مثبت	→	Olumsuz – منفي
fiil + zaman eki + şahıs eki		fiil + olumsuzluk eki (-ma, -me, -maz, -mez) + şahıs eki

anlarsınız [anla-r-sınız] → anlamazsınız [anlamazsınız]
eskiriz [eski-r-iz] → eskimeyiz [eski-me-yiz]
koşarsın [koş-ar-sın] → koşmazsın [koş-maz-sın]
giyer [giy-er] → giymez [giy-mez]

40. Fiil veya [isim + Yardımcı fiil]. فعل أو [اسم + فعل مساعد].

41. Zaman eki yok. لا توجد لاحقة زمن.

inanırsınız [inan-ır-sınız] → inanmazsınız [inan-maz-sınız]
sevinirim [sevin-ir-im] → sevinmem [sevin-me-m]
unuturlar [unut-ur-lar] → unutmazlar [unut-maz-lar]
düşürürsün [düşür-ür-sün] → düşürmezsin [düşür-mez-sin]
izin alırsınız [al-ır-sınız] → izin almazsınız [al-maz-sınız]
kabul ederiz [ed-er-iz] → kabul etmeyiz [et-me-yiz]
yardımcı olursun [ol-ur-sun] → yardımcı olmazsın [ol-maz-sın]

– Soru: – الإستفهام:

الضمائر	Zamirler		Fiil	Zaman Eki		Soru Edatı	Şahıs Eki
أنا	Ben		fiil [42]	-r -ar -er -ır -ir -ur -ür		mı mi mu mü	-(y)ım, -(y)im, -(y)um, -(y)üm
أنتَ–أنتِ	Sen						-sın, -sin, -sun, -sün
هو–هي	O						
نحن	Biz						-(y)ız, -(y)iz, -(y)uz, -(y)üz
أنتم–أنتنَّ	Siz						-sınız, -siniz, -sunuz, -sünüz
هم–هنَّ	Onlar					- lar mı , - ler mi	

Olumlu - مثبت → Olumlu Soru - الإستفهام المثبت ?
fiil + zaman eki + şahıs eki → fill + zaman eki soru edatı + şahıs eki?

Olumsuz-منفي: fiil + Olumsuzluk eki + şahıs eki.
↓
Olumsuz Soru-الإستفهام المنفي:
fiil + Olumsuzluk eki (maz | mez) soru edatı + şahıs eki?

---

anlarsınız → anlar mısınız ? eskiriz → eskir miyiz ?
koşarsın → koşar mısın ? giyer → giyer mi ?

---

42. Fiil veya [isim + Yardımcı fiil]. فعل أو [اسم + فعل مساعد].

sevinirim → sevinir miyim ? unuturlar → unuturlar mı?
izin alırsınız → izin alır mısınız ?
kabul ederiz → kabul eder miyiz ?
yardımcı olursun →yardımcı olur musun?

---

anlamazsınız → anlamaz mısınız ?
eskimeyiz → eskimez miyiz ?
koşmazsın → koşmaz mısın ?
giymez → giymez mi ?
sevinmem → sevinmez miyim ?
unutmazlar → unutmazlar mı ?
izin almazsınız → izin almaz mısınız ?
kabul edmeyiz → kabul edmez miyiz ?
yardımcı olmazsın →yardımcı olmaz mısın?

الزمن الواسع، عند استخدامه في الضمائر الشخصية (sen , siz)، له معنى الطلب والرجاء والأمر بأدب.

Geniş zaman, sen ve siz şahıs zamirlerinde kullanıldığında istek, rica ve kibarca emir anlamı vardır.

Hava çok soğuk. Pencereyi kapatabil**ir** misin?

Silginizi ver**ir** misiniz?

يمكن استخدام الزمن الواسع بدلاً من صيغة الزمن الماضي النقلي.

Geniş zaman, Duyulan Geçmiş Zaman yerine kullanılabilir.

Savaş 1945 yılında bit**er**. (Savaş 1945 yılında bit**miş**.)

Fenerbahçe o yıl rakibini yene**r** ve tur atla**r**.

(Fenerbahçe o yıl rakibini yen**miş** ve tur atla**mış**.)

Keloğlan bunu duyduktan sonra yollara düş**er**.

(Keloğlan bunu duyduktan sonra yollara düş**müş**.)

Adam oğlunu çok ara**r** ama bula**maz**.

(Adam oğlunu çok ara**mış** ama bula**mamış**.)

يمكن استخدام الزمن الواسع بدلاً من صيغة الزمن المستقبل.

Geniş zaman, Gelecek zaman yerine kullanılabilir.

Babam bu haberi duyunca çok sevin**ir**.

(Babam bu haberi duyunca çok sevin**ecek**.)

Ali eğer okulda değilse öğretmeni mutlaka ara**r**.

(Ali eğer okulda değilse öğretmeni mutlaka ara**yacaktır.**)

يتم استخدام صيغة الزمن الحاضر بكثرة بدلاً من الزمن الواسع.

Şimdiki Zaman, geniş zaman yerine çok kullanılır.

Her gün okula bu yoldan gid**iyor**um.

(Her gün okula bu yoldan gid**er**im.)

Babam sigara iç**iyor.** (Babam sigara iç**er**.)

الزمن الواسع يمكن أن يأتي مع الأسماء أيضاً (فضلاً عن الأفعال).

Geniş Zaman, fiillerin dışında isimlere de gelebilir.

Çok hasta**sınız.**

Zamir İsim + Şahıs Eki

İsim	Şahıs Eki
son hecesinde "a, ı" ünlüleri varsa:	-ım, -sın, ( ), -ız, -sınız, -lar
son harf: " a, ı "	-yım, -sın, ( ), -yız, -sınız, -lar
son hecesinde "e, i" ünlüleri varsa:	-im, -sin, ( ), -iz, -siniz, -ler
son harf: " e, i "	-yim, -sin, ( ), -yiz, -siniz, -ler
son hecesinde "o, u" ünlüleri varsa:	-um, -sun, ( ), -uz, -sunuz, -lar
son harf: " o, u "	-yum, -sun, ( ), -yuz, -sunuz, -lar
son hecesinde "ö, ü" ünlüleri varsa:	-üm, -sün, ( ), -üz, -sünüz, -ler
son harf: " ö , ü "	-yüm, -sün, ( ), -yüz, -sünüz, -ler

sultan [ım] → sultan**ım**

amca [yım] → amca**yım**

asker [sin] → asker**sin**

çiftçi [yiz] → çiftçi**yiz**

zayıf [ız] → zayıf**ız**

dayı [yız] → dayı**yız**

şair [siniz] → şair**siniz**

eski [yim] → eski**yim**

doktor [lar] → doktorlar
kilolu [yuz] → kiloluyuz
kör [ler] → körler

ucuz [lar] → ucuzlar
dolu [yum] → doluyum
kötü [yüz] → kötüyüz

Olumlu - مثبت → Olumsuz - منفي

İsim + Şahıs Eki → İsim değil + Şahıs Eki

şişmanım [şişman - ım] → şişman değilim [değil - im]
amcayım [amca - y - ım] → amca değilim [değil - im]

Olumlu - مثبت → Olumlu Soru - الإستفهام المثبت ?

İsim + Şahıs Eki
↓
İsim Soru edatı [mı, mi, mu, mü] + y[43] + Şahıs Eki ?

İsim + [lar , ler] → İsim + [lar , ler] Soru edatı [mı, mi] ?

amcayım [amca - yım] → amca mıyım ? [mı - yım]
şairsiniz [şair-siniz] → şair misiniz ? [mi - siniz]

Olumsuz - منفي → Olumsuz Soru - الإستفهام المنفي ?

İsim değil + şahıs eki → İsim değil mi + y[44] + Şahıs Eki ?

İsim değil + ler → İsim değil + ler Soru edatı [mi] ?

amca değilim → amca değil miyim ?
şair değilsiniz → şair değil misiniz ?

---

43. Şahıs Eki: (ım, im, um, üm | ız, iz, uz, üz).
44. Şahıs Eki: (ım, im, um, üm | ız, iz, uz, üz).

Dilek (İsteme) Kipleri: [46] صيغ التمنِّي والرغبة والطلب: [45]

- **صيغة الوجوب أو اللزوم.**

تشير هذه الصيغة إلى أنّ الفعل يجب أو يلزم تنفيذه. تعطي معاني "الضرورة، والوجوب، وإذا لزم الأمر". الصيغة تتم عن طريق إضافة واحدة من اللواحق **"-malı,-meli"** إلى الفعل.

Gereklilik Kipi.

Eylemin yapılmasının gerekli veya zorunlu olduğunu ifade eder. "lâzım, gerek, icap eder" anlamlarını verir. Gereklilik kipinin eki **"-malı,-meli"**dir.

- **صيغة الشرط (التمنِّي – الشرط).**

تشير هذه الصيغة إلى أنّ الفعل يشترط أو يتمنَّى تنفيذه. الصيغة تتم عن طريق إضافة واحدة من اللواحق **"-sa, -se"** إلى الفعل.

Şart Kipi (Dilek - Koşul).

Eylemin yapılmasının şart, dilek veya koşul olduğunu ifade eder. Şart (Dilek - Koşul) kipinin eki **"-sa, -se"**dir.

---

٤٥. ☜ **هناك مجموعتان من الصيغ في اللغة التركية: صيغة الإخبار وصيغة التمنِّي والرغبة. صيغة التمنِّي والرغبة والطلب: لا يوجد زمان محدد لهذه الصيغ. ولكن في كل منها يوجد معنى ومغزى الوقت المستقبل. هذه الصيغ تعبِّر عن التمنِّي والطلب والرغبة وهلمَّ جرّا. صيغة التمنِّي والرغبة تضم أربعة صيغ؛ صيغة الوجوب، وصيغة الشرط – التمنِّي، وصيغة الطلب، وصيغة الأمر.**

46. ☞ ***Türkçe'de iki grup kip vardır: Haber kipleri ve dilek kipleri. Dilek (İsteme) Kipleri: Bu kiplerde zaman anlamı yoktur. Ama hepsinde de pek belirgin olmayan bir gelecek zaman anlamı vardır. Bu kipler bir isteği, arzuyu vs. bildirir. Dilek kiplerinin dört kip vardır; Gereklilik kipi, Şart kipi (dilek - koşul), İstek kipi, ve Emir kipi.***

- **صيغة الطَلَب.**

تعطي هذه الصيغة للجملة معنى الطَلَب، والرغبة، والتمنّي. الصيغة تتم عن طريق إضافة لاحقة **"-a, -e"** إلى الفعل.

İstek Kipi.

Cümleye istek, dilek, temenni anlamı verir. Fiillere **"-a, -e"** eki getirilerek yapılır.

- **صيغة الأمر.**

تشير هذه الصيغة وتنص على أن الإجراء يجب أن يتم. الشخص المتحدِّث والأشخاص المتحدِّثون (أنا، نحن) لا يأخذون الأوامر. الصيغة تتم بدون إضافة أيّ لاحقة. يتم إضافة لاحقة الشخص فقط إلى الفعل.

Emir Kipi.

Eylemin yapılması gerektiğini buyruk şeklinde bildiren çekimdir. (Ben, Biz) şahsın emir çekimi **yoktur**. Emir kipinin eki yoktur. Emir kipinin çekimi kişi ekleri ile yapılır.

Gereklilik Kipi: صيغة الوجوب أو اللزوم:

الضمائر	Zamirler		Fiil	Kip Eki	Şahıs Eki
أنا	Ben				-(y)ım, -(y)im
أنتَ – أنتِ	Sen				-sın, -sin
هو – هي	O		fiil [47]	-malı -meli	
نحن	Biz				-(y)ız, -(y)iz
أنتم – أنتنَّ	Siz				-sınız, -siniz
هم – هنَّ	Onlar				- lar, - ler

Fiil kökü	Kip Eki
Son hecesinde { a, ı, o, u } ünlüleri varsa:	-malı
Son hecesinde { e, i, ö, ü } ünlüleri varsa:	-meli

anla [malı] → anlamalıyız
uyu [malı] → uyumalıyım
boya [malı] → boyamalısın
yaz [malı] → yazmalısınız
çık [malı] → çıkmalı
eski [meli] → eskimeliyiz
yükle [meli] → yüklemeliyim
büyü [meli] → büyümeli
ekle [meli] → eklemeliyiz
giy [meli] → giymelisiniz
gez [meli] → gezmeliler
izin almak → izin almalılar
kabul etmek → kabul edmeli
yardımcı olmak → yardımcı olmalıyım

---

47. Fiil veya [isim + Yardımcı fiil].

فعل أو [اسم + فعل مساعد].

– Olumsuz: — النفي: –

الضمائر	Zamirler		Fiil	Olumsuz Eki	Kip Eki	Şahıs Eki
أنا	Ben					-(y)ım, -(y)im
أنتَ - أنتِ	Sen					-sın, -sin
هو - هي	O			-ma	-malı	
نحن	Biz		fiil [48]	-me	-meli	-(y)ız, -(y)iz
أنتم - أنتنَّ	Siz					-sınız, -siniz
هم — هنَّ	Onlar					- lar, - ler

Olumlu - مثبت → Olumsuz - منفي

fiil + kip eki + şahıs eki →

fiil + Olumsuzluk eki (**ma**|**me**) + kip eki + şahıs eki

anla**malı**yız [anla-**malı**-yız] →

anla**mamalı**yız [anla-ma-**malı**-yız]

yaz**malı**sınız [yaz-**malı**-sınız] →

yaz**mamalı**sınız [yaz-ma-**malı**-sınız]

ekle**meli**yiz [ekle-**meli**-yiz] →

ekle**memeli**yiz [ekle-me-**meli**-yiz]

izin **almalılar** → izin **almamalılar**

kabul **edmeli** → kabul **edmemeli**

yardımcı **olmalıyım** → yardımcı **olmamalıyım**

---

48. Fiil veya [isim + Yardımcı fiil]. — فعل أو [اسم + فعل مساعد].

– Soru: – الإستفهام:

الضمائر	Zamirler	Fiil	Kip Eki	Soru Edatı	Şahıs Eki
أنا	Ben				-(y)ım, -(y)im
أنتَ–أنتِ	Sen				-sın, -sin
هو–هي	O	fiil [49]	-malı -meli	mı mi	
نحن	Biz				-(y)ız, -(y)iz
أنتم–أنتنّ	Siz				-sınız, -siniz
هم–هنّ	Onlar			- lar mı , - ler mi	

Olumlu - مثبت → Olumlu Soru - الإستفهام المثبت ?

fiil + kip eki + şahıs eki → fill + kip eki soru edatı + şahıs eki?

Olumsuz-منفي: fiil + Olumsuzluk eki (ma|me) + kip eki + şahıs eki

↓

Olumsuz Soru-الإستفهام المنفي:

fiil + Olumsuzluk eki (ma|me) + kip eki   soru edatı + şahıs eki?

---

yazmalısınız → yazmalı mısınız ?
eklemeliyiz → eklemeli miyiz ?
kabul edmeli → kabul edmeli mi ?
yardımcı olmalıyım → yardımcı olmalı mıyım ?

---

anlamamalıyız → anlamamalı mıyız ?
eklememeliyiz → eklememeli miyiz ?
izin almamalılar → izin almamalılar mı ?
yardımcı olmamalıyım → yardımcı olmamalı mıyım ?

---

49. Fiil veya [isim + Yardımcı fiil]. فعل أو [اسم + فعل مساعد].

إذا جاء الفعل "**olmak**" في صيغة الوجوب (اللزوم) فإنه يعطي للجملة معنى الاحتمال.

"**olmak**" fiiline Gereklilik kipi gelirse **ihtimal** anlamı vardır.

Soruları şimdiye kadar çözmüş **olmalı**.
Eve gelen Ali **olmalı.**
Ders bitmiş **olmalı.**
Evde ders çalışıyor **olmalı.**

يمكن إضافة لواحق اللزوم "**-malı, -meli**" في صيغة الوجوب أو اللزوم إلى الجملة بطرق مختلفة.

Gereklilik kipi **-malı, -meli** eklerinin cümleye kattığı anlam farklı şekillerde de sağlanabilir.

1. ………. yapmam gerekiyor. **يجب القيام به**

Olumlu: Benim bu kitabı oku -**mam gerekiyor.**

(Ben bu kitabı oku-**malı-**yım.)

Olumsuz: Bundan sonra sigara iç-**memem gerekiyor.**

(Bundan sonra sigara iç-**memeli**yim.)

"Ona yardım etmem gerekmiyor."

"Bugün işe gitmem gerekmiyor."

Şeklinde de olumsuz yapılır ama bu cümlede işin mutlaka yapılması gerektiği anlamı yoktur. İşin yapılıp yapılmaması önemli değildir.

يمكن جعل صيغة الوجوب أو اللزوم في حالة النفي، ولكن في هذه الجملة ليس هناك ما يستلزم وجوب أن يتم العمل. ليس من المهم ما إذا كان قد تم إنجاز المهمة أم لا.

Soru: Hafta sonu ders çalış-**manız gerekiyor mu?**

(Hafta sonu ders çalış-**mamalı mı**sınız?)

2. ………… yapmam lazım. **يلزَمُ القيام به**

Olumlu: Benim bu ödevi yap-**mam lazım.**

(Ben bu ödevi yap-**malı-**yım.)

Olumsuz: Bu akşam kardeşimi yalnız bırak**mamamız lazım.**

(Bu akşam kardeşimi yalnız bırak**mamalı**yız.)

Soru: Hafta sonu ders çalış-**manız lazım mı?**

(Hafta sonu ders çalış-**mamalı mı**sınız?)

3. .... yapmak zorundayım. اضطررت للقيام به

Olumlu: Ben bu kitabı oku -**mak zorunda**yım.

(Ben bu kitabı oku-**malı**-yım.)

Olumsuz: Bundan sonra iç-**memek zorunda**yız.

(Bundan sonra sigara iç**memeli**yiz.)

"Bundan sonra sigara iç**mek zorunda değil**iz.''

Şeklinde de olumsuz yapılır ama cümlede işin yapılması gerektiği anlamı yoktur. İşin yapılıp yapılmaması önem taşımamaktadır.

يمكن جعل صيغة الوجوب أو اللزوم في حالة النفي. ليس من المهم ما إذا كان قد تم إنجاز المهمة أم لا.

Ona yardım et**mek zorunda değil**iz.

(Ona yardım et**memiz gerekmi**yor.)

Soru: Hafta sonu ders çalış-**mak zorunda mı**sınız?

(Hafta sonu ders çalış-**malı mı**sınız?)

Not: ملاحظة:

Benim bu kitabı oku-**mam icap ediyor.**

[(Ben bu kitabı oku-**malı**-yım.)

Şeklinde de kullanılabilir. يمكن أيضا أن تستخدم بهذا الشكل]

Zorunda kalmak şeklinde kullanılırsa bir işin mutlaka yapılması gerektiğini anlatır.

إذا استخدمت في شكل Zorunda kalmak فتعني إنَّ العمل مطلقا يجب القيام به.

Arkadaşıma yardım etmek **zorunda kaldım.**

Şart Kipi (Dilek-Koşul): صيغة الشرط (التمنِّي-الشرط):

الضمائر	Zamirler		Fiil	Kip Eki	Şahıs Eki
أنا	Ben				-m
أنتَ – أنتِ	Sen				-n
هو – هي	O		fiil [50]	-sa -se	
نحن	Biz				-k
أنتم – أنتنَّ	Siz				-nız, -niz
هم – هنَّ	Onlar				- lar, - ler

Fiil kökü	Kip Eki
Son hecesinde { a, ı, o, u } ünlüleri varsa:	-sa
Son hecesinde { e, i, ö, ü } ünlüleri varsa:	-se

anla [sa] → anlasam

uyu [sa] → uyusan

yaz [sa] → yazsak

çık [sa] → çıksanız

eski [se] → eskiseler

yükle [se]→ yüklesem

büyü [se] → büyüse

gez [se] → gezseler

izin almak → izin alsalar

kabul etmek → kabul etse

yardımcı olmak → yardımcı olsam

---

50. Fiil veya [isim + Yardımcı fiil]. فعل أو [اسم + فعل مساعد].

– Olumsuz: – النفي:

الضمائر	Zamirler		Fiil	Olumsuz Eki	Kip Eki	Şahıs Eki
أنا	Ben		fiil [51]	-ma -me	-sa -se	-m
أنتَ - أنتِ	Sen					-n
هو - هي	O					
نحن	Biz					-k
أنتم - أنتنَّ	Siz					-nız, -niz
هم – هنَّ	Onlar					- lar, - ler

Olumlu - مثبت → Olumsuz - منفي

fiil + kip eki + şahıs eki →

fiil + Olumsuzluk eki (ma|me) + kip eki + şahıs eki

anlasanız [anla-sa-nız] → anlamasanız [anla-ma-sa-nız]
yazsam [yaz-sa-m] → yazmasam [yaz-ma-sa-m]
ekleseler [ekle-se-ler] → eklemeseler [ekle-me-se-ler]
izin alsalar → izin almasalar
kabul etse → kabul edmese
yardımcı olsam → yardımcı olmasam

– Soru: – الإستفهام:

Olumlu - مثبت → Olumlu Soru - الإستفهام المثبت ?

fiil + kip eki + şahıs eki → fill + kip eki + şahıs eki soru edatı (mı|mi)?

Olumsuz-منفي: fiil + Olumsuzluk eki (ma|me) + kip eki + şahıs eki

↓

Olumsuz Soru-الإستفهام المنفي:

fiil + Olumsuzluk eki (ma|me) + kip eki + şahıs eki soru edatı (mı|mi)?

51. Fiil veya [isim + Yardımcı fiil]. فعل أو [اسم + فعل مساعد].

anlasanız [anla-sa-nız] → anlasanız mı ?
yazsam [yaz-sa-m] → yazsam mı ?
ekleseler [ekle-se-ler] → ekleseler mi ?
izin alsalar → izin almasalar mı ?
kabul etse → kabul etse mı ?
yardımcı olsam → yardımcı olsam mı ?

---

anlamasanız [anla-ma-sa-nız] → anlamasanız mı ?
yazmasam [yaz-ma-sa-m] → yazmasam mı ?
eklemeseler [ekle-me-se-ler] → eklemeseler mi ?
izin almasalar → izin almasalar mı ?
kabul edmese → kabul edmese mi ?
yardımcı olmasam → yardımcı olmasam mı ?

صيغة الشرط يمكن أن تأتي مع الأسماء أيضاً (فضلاً عن الأفعال).

Şart Kipi (Dilek-Koşul), fiillerin dışında isimlere de gelebilir.

İsim	Kip Eki	Şahıs Eki
son hecesinde "a, ı, o, u" ünlüleri varsa:	-sa	-m ,-n -() ,-k -nız, -niz -lar, -ler
son harf: "a, ı, o, u"	-ysa	
son hecesinde "e, i, ö, ü" ünlüleri varsa:	-se	
son harf: "e, i, ö, ü"	-yse	

sultan [sa] → sultansam
amca [ysa] → amcaysan
asker [se] → askersen
çiftçi [yse] → çiftçiyseniz

zayıf [sa] → zayıfsanız
dayı [ysa] → dayıysanız
şair [se] → şairseniz
eski [yse] → eskiysen

Olumlu - مثبت → Olumsuz - منفي

İsim + Kip Eki + Şahıs Eki → İsim değil + Kip Eki + Şahıs Eki

şişmansam [şişman-sa-m] → şişman değilsem [değil-se-m]

amcaysan [amca - ysa - n] → amca değilsen [değil - se - n]

Soru hali yoktur. **لاتوجد حالة إستفهام.**

صيغة الشرط تعطي معاني أخرى للجملة.

Şart kipi cümleye başka anlamlar da verir.

"Şu işler bir bitse de rahatlasak." cümlesinde istek في الجملة طلب, "Balkona çıksa beni görecekti." cümlesinde koşul anlamı verir في الجملة تعطي معنى الشرط.

تعطي معنى الشرط إذا كانت الجملة الثانية تعتمد على كون المهمة الأولى متاحة أم لا.

Şart anlamı vardır. İkinci cümledeki işin olup olmaması birinci işin olup olmamasına bağlıdır.

Eğer, biraz çalışsa derslerden iyi not alacak.
Derse geç kalmasa öğretmen kızmayacaktı.

يجب عدم الخلط بين صيغة التمنِّي – الشرط مع الفعل المضاف لصيغة التمنِّي – الشرط. تأتي صيغة التمنِّي – الشرط للأفعال وتضيف معنى الشرط والطلب للجملة.

Dilek-Şart kipi ile Ek fiilin Dilek-Şart kipini birbirine karıştırmamak gerekir. Dilek-Şart kip fiillere gelir ve cümleye **şart** ve **istek** anlamları katar.

Bu sınavı kazansa üniversiteyi Türkiye'de okuyacak. (Dilek-Şart kipi)
Araba kaliteli ve güzelse hemen alalım. (Ek fiilin şartı)

عادة ما تستخدم الجمل المحكوم عليها مع "وقت واسع" وتتألف من جملتين. يمكن استخدام الكلمة "إذا-**Eğer**" في بداية الجملة لتعزيز المعنى.

Şart anlamı olan cümleler, genellikle Geniş Zaman ile kullanılır ve iki cümleden oluşur. Anlamı güçlendirmek için cümlenin başında **"Eğer"** sözcüğü kullanılabilir.

Eğer, biraz çalış**ırsa** derslerden iyi not alacak.
Bu ödevler bit**mezse** televizyon seyredemezsin.

في الجمل البسيطة، يتم استخدام صيغة التمنِّي – الشرط. الصيغة توجد في نهاية الجملة.

يمكن استخدام "أتمنى-**Keşke**" في بداية الجملة لتعزيز المعنى.

Basit cümlelerde kullanılırsa dilek anlamı vardır. Dilek kipi cümlenin sonunda bulunur. Anlamı güçlendirmek için cümlenin başında **Keşke** kullanılabilir.

Keşke, öğretmen bugün ödev verme**se**.

إذا تم استخدام صيغة التمنِّي – الشرط بشكل متتابع في جملة فإنها تصف الحالات التي لا يتوفر فيها خيار. الجملة تعطي معنى "فقط-**sadece**".

Dilek kipi cümle içinde arka arkaya kullanılırsa seçeneği (alternatifi) olmayan durumları anlatır. Cümleye **sadece** anlamı verir.

Bu soruyu yap**sa** yap**sa** Ahmet yapar.
(Bu soruyu **sadece** Ahmet yapar.)
Beni anla**sa** anla**sa** annem anlar.
(Beni **sadece** annem anlar)

İstek Kipi: صيغة الطَّلَب:

الضمائر	Zamirler		Fiil	Kip Eki	Şahıs Eki
أنا	Ben				-(y)ım, -(y)im
أنتَ – أنتِ	Sen				-sın, -sin
هو – هي	O		fiil [52]	-a -e	
نحن	Biz				-lım, -lim
أنتم – أنتنَّ	Siz				-sınız, -siniz
هم – هنَّ	Onlar				-lar, -ler

Fiil kökü	Kip Eki
Son hecesinde { a, ı, o, u } ünlüleri varsa:	-a
Son harf: { a, ı, o, u }	-ya
Son hecesinde { e, i, ö, ü } ünlüleri varsa:	-e
Son harf: { e, i, ö, ü }	-ye

bak [a] → bakayım
uyu [ya] → uyuyasın
gör [e] → göreler
büyü [ye] → büyüyelim

çık [a] → çıkasınız
sula [ya] → sulayalım
geç [e] → geçeler
yükle [ye] → yükleye

izin almak → izin alasın
kabul etmek → kabul edeyim
yardımcı olmak → yardımcı olalım

---

52. Fiil veya [isim + Yardımcı fiil].

فعل أو [اسم + فعل مساعد].

– Olumsuz: – النفي:

الضمائر	Zamirler		Fiil	Olumsuz Eki	Kip Eki	Şahıs Eki
أنا	Ben		fiil [53]	-ma -me	-(y)a -(y)e	-(y)ım, -(y)im
أنتَ - أنتِ	Sen					-sın, -sin
هو - هي	O					
نحن	Biz					-lım, -lim
أنتم - أنتنّ	Siz					-sınız, -siniz
هم – هنّ	Onlar					-lar, -ler

Olumlu - مثبت → Olumsuz - منفي

fiil + kip eki + şahıs eki →

fiil + Olumsuzluk eki (ma|me) + kip eki + şahıs eki

bakayım [bak-a-yım] → bakmayayım [bak-ma-ya-yım]

çıkasınız [çık-a-sınız] → çıkmayasınız [çık-ma-ya-sınız]

uyuyasın [uyu-ya-sın] → uyumayasın [uyu-ma-ya-sın]

sulayalım [sula-ya-lım] → sulamayalım [sula-ma-ya-lım]

göreler [gör-e-ler] → görmeyeler [gör-me-ye-ler]

geçeler [geç-e-ler] → geçmeyeler [geç-me-ye-ler]

büyüyelim [büyü-ye-lim]→büyümeyelim [büyü-me-ye-lim]

yükleye [yükle-ye]→yüklemeye [yükle-me-ye]

izin alasın → izin almayasın

kabul edeyim → kabul edmeyeyim

yardımcı olalım → yardımcı olmayalım

---

53. Fiil veya [isim + Yardımcı fiil]. فعل أو [اسم + فعل مساعد].

- Soru: - الإستفهام:

Olumlu - مثبت → Olumlu Soru - الإستفهام المثبت ?

fiil + kip eki + şahıs eki → fill + kip eki + şahıs eki soru edatı (mı|mi)?

Olumsuz-منفي: fiil + Olumsuzluk eki (ma|me) + kip eki + şahıs eki

↓

Olumsuz Soru-الإستفهام المنفي:

fiil + Olumsuzluk eki (ma|me) + kip eki + şahıs eki soru edatı (mı|mi)?

صيغة الطَلَب (الإستفهام): تستخدم حالة الإستفهام فقط مع: "أنا – Ben" و "نحن – Biz".

İstek Kipi (Soru): Sadece iki şahıs kipinde soru hali kullanılmaktadır: "Ben - أنا" ve "Biz - نحن".

Ben: bakayım → bakayım mı?
Biz: sulayalım → sulayalım mı?

Ben: kabul edeyim → kabul edeyim mi?
Biz: yardımcı olalım → yardımcı olalım mı?

Ben: bakmayayım → bakmayayım mı?
Biz: sulamayalım → sulamayalım mı?

Ben: kabul edmeyeyim → kabul edmeyeyim mi?
Biz: yardımcı olmayalım → yardımcı olmayalım mı?

Emir Kipi[55]: صيغة الأمر[٥٤]:

الضمائر	Zamirler		Emir kipinin ekleri yoktur - صيغة الأمر ليس لها أي ملحقات	
أنتَ – أنتِ	Sen		fiil [56]	
هو – هي	O			-sın, -sin, -sun, -sün
أنتم – أنتنَّ	Siz			-(y)ın(ız), -(y)in(iz), -(y)un(uz), -(y)ün(üz)
هم – هنَّ	Onlar			-sınlar, -sinler, -sunlar, -sünler

git [O] → gitsin
sula [Onlar] → sulasınlar
gör [Sen] → gör
büyü [Onlar] → büyüsünler
kabul etmek → kabul edin
yardımcı olmak → yardımcı olsunlar

git [Siz] → gidin
uyu [Sen] → uyu
geç [O] → geçsin
yükle [Siz]→ yükleyin
izin almak → izin alsın

– Olumsuz: – النفي:

الضمائر	Zamirler				
أنتَ – أنتِ	Sen		fiil [57]	-ma -me	
هو – هي	O				-sın, -sin
أنتم – أنتنَّ	Siz				-(y)ın, -(y)in
هم – هنَّ	Onlar				-sınlar, -sinler

gitsin → gitmesin
sulasınlar → sulamasınlar
gör → görme
büyüsünler → büyümesinler
kabul edin → kabul etmeyin

gidin → gitmeyin
uyu → uyuma
geç → geçmesin
yükleyin → yüklemeyin
izin alsın → izin almasın

---

٥٤. **صيغة الأمر**: لاتستخدم مع : "أنا – Ben" و "نحن – Biz" لأن الإنسان لا يأمر نفسه.

55. ***Emir Kipi***: *"Ben - أنا" ve "Biz - نحن" kiplerinde kullanılmaz çünkü insan kendi kendine emir vermez.*

56. Fiil veya [isim + Yardımcı fiil]. فعل أو [اسم + فعل مساعد].

57. Fiil veya [isim + Yardımcı fiil]. فعل أو [اسم + فعل مساعد].

yardımcı **olsunlar** → yardımcı **olmasınlar**

صيغة الأَمر (الإستفهام): تستخدم حالة الإستفهام فقط مع : "هو – هي O" و "هم – هنَّ Onlar"، ولا تستخدم مع الضمائر "أنتَ–أنتِ Sen" و "أنتُم–أنتُنَّ Siz".

Emir Kipi (Soru): Sadece iki şahıs kipinde soru hali kullanılmaktadır: "O هو–هي" ve "Onlar هم–هنَّ". **Sen** ve **Siz** için Emir kipi (soru) kullanılmaz.

O: gi**tsin** **mi**?	gi**tmesin** **mi**?
Onlar: sul**asınlar** **mı**?	sul**amasınlar** **mı**?
O: ge**çsin** **mi**?	ge**çmesin** **mi**?
O: izin **alsın** **mı**?	izin **almasın** **mı**?
Onlar: yardımcı **olsunlar** **mı**?	yardımcı **olmasınlar** **mı**?

صيغة الأَمر مع لاحقة الجمع الثانية لها معنى **الرجاء**.

Emir kipinin ikinci çoğul ekinde **rica** anlamı vardır.

- Lütfen, şu kalemi ver**iniz**! - Lütfen söyley**in**!

يتم استخدام صيغة الأَمر بمعنى **الطَلَب**.

- Emir kipi **dilek, istek** anlamında da kullanılır.

- Kolay **gelsin**. - Afiyet **olsun**.

- Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen **al** sancak

- Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal!

- Her şey gönlünüzce **olsun**. - Peki, öyle **olsun**.

- Kahraman ırkıma bir **gül**... - Allah'ım bizi **affet**!

في الأفعال "**et, git, tat**"، يصبح الحرف t الحرف d.

et, git, tat fiillerinde **t** harfi **d** harfine dönüşür.

- Lütfen, şu yemekten de ta**d**ın.
- Lütfen, hemen buradan gi**d**in.
- Arkadaşlar, hafta sonu annenize yardım e**d**iniz.

الأَفْعَالُ المُلْحَقَةُ وَصِيَغُ أَفْعَالِ الأَزْمِنَةِ المُرَكَّبَةِ:

Ek-Fiiller ve Birleşik Zamanlı Fiil Çekimleri:

الأَفْعَالُ المُلْحَقَةُ: الفِعلُ الملْحَقُ (الفِعلُ الملْحَقُ، فعل "imek"، الفِعلُ الأَصْلِّي)، في اللغة التركية تتصل بنهاية الأسماء والكلمات الأصلية مما يسمح باستخدامها كمُسْنَدَات، بالإضافة إلى ذلك إدخال تصريفات الأزمنة المركبة على الأزمنة البسيطة. من هذا التعريف، الأفعال الإضافية (الملحقة) لها مهمتان:

١. تتصل بنهاية الأسماء والكلمات الأصلية مما يسمح باستخدامها كمُسْنَدَات.

٢. عمل تصريفات الأزمنة المركبة من الأزمنة البسيطة (باستثناء "-dir").

الأَفْعَالُ المُلْحَقَةُ هي "-idi"، "-imiş"، "-ise" و"-dir" وتتغير وفقاً للتوافقات الصوتية الصحيحة باتصالها بالكلمات.

Ek-Fiiller (Ek Eylemler): Ek-fiil (ek-eylem, imek fiili, cevher fiil), Türkçede isimlerin ve isim soylu kelimelerin sonuna gelerek onların yüklem olarak kullanılmalarını sağlayan, ayrıca basit zamanlı fiillerden birleşik zamanlı fiil yapan çekim ekleridir. Bu tanımdan hareketle, ek-fiillerin iki görevi vardır:

1. İsim veya isim soylu kelimelerin sonuna gelerek, onları yüklem yapmak.
2. Basit zamanlı fiillerin, birleşik zamanlı fiil yapılması (-dir hariç).

Ek-fiiler "-idi", "-imiş", "-ise" ve "-dir"dir ancak sözcüklere bitişik olarak yazıldıklarında ses uyumlarına uyarak değişiklik gösterebilirler.

١. جعل الأسماء وكلمات الأسماء الأصلية (صفة، ظرف، ضمير، ... إلـخ) مسندة:

1. İsim ve İsim Soylu Sözcüklerin (sıfat, zarf, zamir vs.) Yüklem Yapılması:

a. Ek Fiilin Görülen/Bilinen Geçmiş Zamanı (idi): [58]

		Ek fiil	+	Kip Eki	+	Şahıs Eki
İsim veya isim soylu sözcük	+	i	+	di	+	-m, -n, (), -k, -niz, -ler

- Mesleğimi yapamadığım için mutsuzdum. (mutsuz idim)
- Canım kuzenim, sen gençliğinde bile çok güzeldin. (güzel idin)
- Hem evinde hem iş yerinde oldukça başarılı bir kadındı. (kadın idi)
- Sen ve ben çok iyi bir ekiptik. (ekip idik) (“d→t” ünsüz benzeşmesi meydana gelmiştir)
- Siz de geçmiş yıllarda kulübümüze üyeydiniz. (üye idiniz) (“y” kaynaştırma harfi)
- Hazırlıklı olmamalarına karşın konuya hakimdiler. (hakim idiler) (hakimlerdi)

Olumsuzu Nasıl Yapılır? [59]

Ek fiillin görülen geçmiş zamanının olumsuzu “değil” kelimesiyle yapılır. “Değil” kelimesi ek fiilden önce gelir.

- Çok para verip aldığı arabanın motoru güçlü değildi. (değil idi)
- Hayalini süsleyen erkek o değildi. (değil idi)

٥٨. زمن الماضي الشهودي (زمن الماضي الـ di).

٥٩. صيغة النفي تكون باستخدام "değil".

b. Ek Fiilin Öğrenilen/Duyulan Geçmiş Zamanı (imiş):[60]

		Ek fiil	+	**Kip Eki**	+	**Şahıs Eki**
İsim veya isim soylu sözcük	**+**	**i**	**+**	**miş**	**+**	**-m, -sin, (), -iz, -siniz, -ler**

- Bu ay faturaları ödeyecek kişi benmişim. (ben **imişim**)
- Zannettiğimden de akıllıy**mışsın**. (akıllı **imişsin**) (“y” kaynaştırma harfi)
- Yemekte şehriye çorbası var**mış**. (var **imiş**)
- Anladım ki bu dünyada aslında hep yapayalnız**mışız**. (yapayalnız **imişiz**)
- Siz paradan değil, yürekten yana zengin**mişsiniz**. (zengin **imişsiniz**)
- Denizin sokak çocukları martılar**mış**. (martı**lar** **imiş**)

Olumsuzu Nasıl Yapılır? [61]

Ek fiillin öğrenilen geçmiş zamanının olumsuzu da “değil” kelimesiyle yapılır.

- Yollar, sanıldığı gibi karla kaplı değilmiş. (değil imiş)
- Sekreterini aradım ama müsait değilmişsin (değil imişsin)

---

٦٠. زمن الماضي النقلي (زمن الماضي الـ miş).

٦١. صيغة النفي تكون باستخدام "değil".

c. Ek Fiilin Şartı (ise): [62] صيغة الشرط

		Ek fiil	+	Kip Eki	+	Şahıs Eki
İsim veya isim soylu sözcük	+	i	+	se	+	-m, -n, (), -k, -niz, -ler

- Akşamları çok yorgunsam spora gitmem. (yorgun isem)
- Yalnızsan ve çaresizsen hiç kimse acımaz bu devirde. (yalnız isen ve çaresiz isen)
- Gözlerin bozuksa seni mülakatta elerler. (bozuk ise)
- Eğer aynı düşüncedeysek siz de bu konuda bize destek olmaya çalışın. (düşüncede isek)
- Açsanız size yemek alabilirim. (Aç iseniz)
- Kırşehirliyseler bizim kültürümüze de yakın sayılırlar. (Kırşehirli iseler) (Kırşehirlilerse)

---

62. ۞ ***Uyarı:*** *Ek fiilin şartı, eklendiği sözcüğü yüklem yapmaz, yükleme şart anlamı katar; çünkü cümlede zaten yüklem vardır. Bu yüzden bu cümlelerde ek fiili fark etmek biraz daha zordur. Yüklemde ek fiil bulamadığınız zaman cümleye tekrar dönüp bir de ek fiilin şartı olan "ise" var mı yok mu ona bakmanızı tavsiye ederiz.*

۞ **تحذير:** شرط الفعل الإضافي لا يقوم بتقييم الكلمة المضافة؛ لأن الجملة لديها بالفعل المسند. لذلك يكون من الصعب ملاحظة الجمل الإضافية في هذه الجمل. إذا لم تتمكن من العثور على الفعل الإضافي في الحكم، فنحن نوصيك بالرجوع مرة أخرى إلى الجملة ومعرفة ما إذا كان هناك شرط "ise" مطلوبًا للفعل الإضافي أم لا.

Olumsuzu Nasıl Yapılır? [63]

Ek fiillin şartının olumsuz çekimi "değil" kelimesiyle yapılır.

- Sorular zor değilse neden bu kadar yanlış yaptın? (değil ise)
- Formu dolduran sen değilsen bu imza kimin olabilir? (değil isen)

تحذير: لا ينبغي الخلط بين أداة الربط "ise" والفعل الإضافي "ise". يمكن عمل حالة النفي وهو يضفي للجملة معنى الشرط؛ في المقابل، أداة الربط "ise" لا يمكن أن تكون منفية والشرط لا يوفر المعنى ، يقدم ويوفر مقارنة في الجملة.

Uyarı: *Bağlaç olan "ise" ile ek fiil olan "ise" birbiriyle karıştırılmamalıdır. Ek fiilin olumsuzu yapılabilir ve cümleye şart anlamı katar; buna karşılık bağlaç olan "ise"nin olumsuzu yapılamaz ve şart anlamı sağlamaz, cümlede karşılaştırma yapılmasını sağlar.*

- Bu duyduklarım doğru ise onlara dava açacağım.(Ek fiil) (Dava açmasının şartı duyduklarının doğru olması)
- Bu duyduklarım doğru değilse onlara dava açacağım. (Ek fiilin olumsuzu yapılabilir)
- Tansiyonu yüksek, ateşi ise normalin üstünde.(Bağlaç) (Tansiyon ile ateş karşılaştırılmış)
- Tansiyonu yüksek, ateşi ise normalin üstünde. (Olumsuzu yapılamaz)

٦٣. صيغة النفي تكون باستخدام "değil".

d. Ek Fiilin Geniş Zamanı (dır)

				Ek fiil		Kip Eki		Şahıs Eki		
Ben								m		(dir)
Sen								sin		(dir)
O		İsim veya				–	+	-		dir
Biz		isim soylu	+	–	+			iz		(dir)
Siz		sözcük						siniz		(dir)
Onlar						dir	+	ler		
						(-lerdir, -lardır)				

تحذير:

☜ من الصعب بعض الشيء ملاحظة وتمييز الفعل الإضافي للزمن الواسع في الجملة، تمامًا مثل حالة الفعل الإضافي بصيغة الشرط "ise". في الأمثلة التالية، سترى أن لاحقة الفعل الإضافي "i" قد تم إسقاطها ولم يبقى سوى مرفق الشخص. ما نحتاج الانتباه إليه هنا هو أن الأسماء وكلمات الأسماء الأصلية هي الأفعال في الجملة من خلال أخذ مرفق شخص. الملحق والزمن الواسع وفقا لتدفق الجملة يأخذ "dir" في بعض الأحيان وفي بعض الأحيان لايأخذ. لهذا السبب فأن المرفق "dir" في الجدول أعلاه مكتوب بين قوسين بعد مرفق الشخص.

Uyarı:

☞ *Cümlede ek fiilin geniş zaman çekimini, tıpkı ek fiilin şartı (ise) gibi fark etmek biraz zordur. Aşağıdaki örnek cümlelerde yüklemdeki "i" ek fiilinin düştüğünü ve sadece şahıs ekinin kaldığını göreceksiniz arkadaşlar. Burada dikkat etmemiz gereken şey isim ve isim soylu sözcüklerin kişi eki alarak cümlede yüklem olduklarıdır. Yüklem, geniş zaman bildiren "dir" ekini cümlenin anlam akışına göre kimi zaman alır kimi zaman almaz. Yukarıdaki tabloda "dir" ekinin şahıs eklerinden sonra parantez içinde yazılmasının sebebi de budur.*

- Enstrüman çalma konusunda oldukça yetenekliyimdir. (yetenekliyim)
- Sandığımdan daha da hızlısın.
- Yeni tasarladığım ayakkabı son derece modern ve şık bir görünüme sahip. (sahiptir)
- Bu sezon, geçen yıla göre daha başarılı bir takımız.
- Senden bana haber getiren yeşilbaşlı telli turnalardır.

Olumsuzu Nasıl Yapılır? [64]

Ek fiilin geniş zamanının olumsuzu da "değil" kelimesi ile yapılır.

- Bu hayatta hiç kimse mükemmel değildir.
- Görülen o ki meşgul değilsiniz.

٦٤. صيغة النفي تكون باستخدام "değil".

٢. عمل تصريفات الأزمنة المركبة من الأزمنة البسيطة:

2. Basit Zamanlı Fiillerin Birleşik Zamanlı fiil Yapılması:

المهمة الأخرى للفعل الإضافي هي التأكد من أن الفعل البسيط يؤخذ كفعل زمني مركب. دعونا نرى ما هو فعل الزمن البسيط لتعلُّم هذه المهمة:

Ek fiilin diğer görevi de basit zamanlı bir fiilin, birleşik zamanlı fiil olarak çekimlenmesini sağlamaktır. Bu görevini öğrenmek için önce basit zamanlı fiil nedir bunu görelim:

BASİT ZAMANLI FİİL فعل الزمن البسيط

Fiil kök ya da gövdesi جذر الفعل	+	Kip eki	+	Şahıs eki	→	Basit Zamanlı Fiil
Uyu	+	muş	+	um	→	Uyumuşum
Bil	+	iyor	+	sun	→	Biliyorsun
Git	+	meli	+	yiz	→	Gitmeliyiz

☜ إنّ تصريف الفعل باستخدام ملحقة واحدة مع ملحق الشخص يعني أنّ الفعل عبارة عن فعل زمني بسيط.

☞ *Bir fiilin "tek kip eki" ve "şahıs" ile çekimlenmesi, o fiilin basit zamanlı fiil olması anlamına gelmektedir.*

BİRLEŞİK ZAMANLI FİİL فعل الزمن المُرَكَّب

Fiil kök ya da gövdesi جذر الفعل	+	Kip eki	+	Ek fiil	+	Şahıs eki	→	Birleşik Zamanlı Fiil
Uyu	+	muş	+	idi	+	m	→	Uyumuştum
Bil	+	iyor	+	imiş	+	sin	→	Biliyormuşsun
Git	+	meli	+	ise	+	k	→	Gitmeliysek

Fiilin birleşik zamanlı olması demek, ek fiil yardımıyla “iki kip ekinin” bir araya gelmesi demektir:

- Uyumuştum (öğrenilen geçmiş zaman ve görülen geçmiş zaman)
- Biliyormuşsun (şimdiki zaman ve öğrenilen geçmiş zaman)
- Gitmeliysek (gereklilik kipi ve istek kipi)

Gibi örneklerde yan yana iki kip ekinin bulunmasını, düşen “i” ek fiili sağlamaktadır.

فعل الزمن المُرَكَّب يعني أنّه يتكون بإضافة لاحقتين "لاحقة الزمن مع مساعدة لاحقة الفعل الإضافي".

- لقد نمتُ (العِلم في الماضي والمشاهدة في الماضي)
- أنت كنت تعرف (الزمن الحاضر والعلم في الماضي)
- علينا أن نذهب (وضع اللزوم مع وضع الطلب)

في مثل هذه الأمثلة يؤدي وجود الإضافتان جنبا إلى جنب إلى سقوط لاحقة الفعل “i”.

Birleşik zamanlı fiiller 3’e ayrılır: **أفعال الأزمنة المُرَكَّبَة ثلاثة أقسام:**

1. Hikâye birleşik zamanlı fiiller — ١. أفعال زمن الحكاية المُرَكَّب
2. Rivayet birleşik zamanlı fiiller — ٢. أفعال زمن الرواية المُرَكَّب
3. Şart birleşik zamanlı fiiller — ٤. أفعال زمن الشرط المُرَكَّب

1. Hikâye birleşik zamanlı fiiller ١. أفعال زمن الحكاية المُرَكَّب

Fiil kök ya da gövdesi	+	Kip eki	+	ek fiilin görülen geçmiş zamanı	+	Şahıs eki	→	Hikâye birleşik zamanlı fiil
Fiil kök ya da gövdesi	+	Görülen geçmiş zaman eki	+	ek fiilin görülen geçmiş zamanı	+	şahıs eki	→	Görülen geçmiş zamanın hikâyesi حكاية الزمن الماضي الشهودي
		Duyulan geçmiş zaman eki						Duyulan geçmiş zamanın hikâyesi حكاية الزمن الماضي النقلي
		Şimdiki zaman eki						Şimdiki zamanın hikâyesi حكاية الزمن الحاضر
		Gelecek zaman eki						Gelecek zamanın hikâyesi حكاية الزمن المستقبل
		Geniş zaman eki						Geniş zamanın hikâyesi حكاية الزمن الواسع
		Gereklilik kipi eki						Gereklilik kipinin hikâyesi حكاية صيغة الوجوب أو اللزوم
		Dilek-Şart kipi eki						Dilek-Şart kipinin hikâyesi حكاية صيغة التمنّي - الشرط
		İstek kipi eki						İstek kipinin hikâyesi حكاية صيغة الطَلَب
Emir kipinin hikâyesi yoktur								لا توجد حكاية صيغة الأمر

Görülen geçmiş zamanın hikâyesi حكاية الزمن الماضي الشهودي

Zamir		Fiil kök ya da gövdesi	+	Dili geçmiş zaman eki	+	ek fiilin görülen geçmiş zamanı	+	şahıs eki
Ben		Fiil kök ya da gövdesi	+	-dı, -di, -du, -dü, -tı, -ti, -tu, -tü	+	-(y)dı, -(y)di, -(y)du, -(y)dü	+	m
Sen								n
O								
Biz								k
Siz								nız, niz, nuz, nüz
Onlar								lar, ler

Olumsuz Çekimi: صيغة النفي :

Zamir		Fiil kök ya da gövdesi		Olum-suzluk eki		Dili geçmiş zaman eki		ek fiilin görülen geçmiş zamanı		şahıs eki
Ben			+	-ma -me	+	-dı -di	+	-(y)dı -(y)di	+	m
Sen										n
O										
Biz										k
Siz										nız, niz
Onlar										lar, ler

Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi		Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi
gördüydün	görmediydin		gördüydüm	görmediydim
gördüydü	görmediydi		gördüydünüz	görmediydiniz
gördüydük	görmediydik		gördüydüler	görmediydiler

Duyulan geçmiş zamanın hikâyesi حكاية الزمن الماضي النقلي

Zamir		Fiil kök ya da gövdesi		Mişli geçmiş zaman eki		ek fiilin görülen geçmiş zamanı		şahıs eki
Ben			+	-mış -miş -muş -müş	+	-dı, -di, -du, -dü -tı, -ti, -tu, -tü	+	m
Sen								n
O								
Biz								k
Siz								nız, niz, nuz, nüz
Onlar						lar, ler		-dı, -di

Olumsuz Çekimi: صيغة النفي :

Zamir		Fiil kök ya da gövdesi		Olum-suzluk eki		Mişli geçmiş zaman eki		ek fiilin görülen geçmiş zamanı		şahıs eki
Ben			+	-ma -me	+	-mış -miş	+	-tı, -ti	+	m
Sen										n
O										
Biz										k
Siz										nız, niz
Onlar								lar, ler		-dı, -di

Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi		Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi
uyumuştuk	uyumamıştık		seçmiştin	seçmemiştin
uyumuşlardı	uyumamışlardı		üzülmüştük	üzülmemiştik
yazmışlardı	yazmamışlardı		kaçmıştınız	kaçmamıştınız

Şimdiki zamanın hikâyesi

حكاية الزمن الحاضر

Zamir		Fiil kök ya da gövdesi		Şimdiki zaman eki		ek fiilin görülen geçmiş zamanı		şahıs eki
Ben			+	– yor – ıyor – iyor – uyor – üyor	+	(u)du	+	m
Sen								n
O								
Biz								k
Siz								nuz
Onlar						lar + (ı)dı		

Olumsuz Çekimi:

صيغة النفي :

Zamir		Fiil kök ya da gövdesi	+	Olumsuz-luk eki	+	Şimdiki zaman eki	+	ek fiilin görülen geçmiş zamanı	+	şahıs eki
Ben		Fiil kök ya da gövdesi	+	-mı -mi -mu -mü	+	yor	+	(u)du		m
Sen								(u)du		n
O								(u)du		
Biz								(u)du		k
Siz								(u)du		nuz
Onlar								lar + (ı)dı		

Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi		Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi
bakıyordun	bakmıyordun		okuyordum	okumuyordum
içiyorduk	içmiyorduk		alıyorlardı	almıyorlardı
bekliyordu	beklimiyordu		üzülüyordunuz	üzülmüyordunuz

Gelecek zamanın hikâyesi

حكاية الزمن المستقبل

Zamir		Fiil kök ya da gövdesi	+	Gelecek zaman eki	+	ek fiilin görülen geçmiş zamanı	+	şahıs eki
Ben			+	-(y)acak, -(y)ecek	+	-tı, -ti,	+	m
Sen								n
O								
Biz								k
Siz								nız, niz, nuz, nüz
Onlar						lar, ler		-dı, -di

Olumsuz Çekimi: صيغة النفي :

Zamir				Olum-suzluk eki		Gelecek zaman eki		ek fiilin görülen geçmiş zamanı		şahıs eki
Ben		Fiil kök ya da gövdesi	+	-ma -me	+	-(y)acak, -(y)ecek	+	-tı, -ti	+	m
Sen										n
O										
Biz										k
Siz										nız, niz
Onlar								lar, ler		-dı, -di

Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi		Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi
bilecekti	bilmeyecekti		yıkayacaktım	yıkamayacaktım
içecektim	içmeyecektim		yıkayacaklardı	yıkamayacaklardı
alacaktın	almayacaktın		bilecektiniz	bilmeyecektiniz

Geniş zamanın hikâyesi حكاية الزمن الواسع

Zamir				Geniş zaman eki		ek fiilin görülen geçmiş zamanı		şahıs eki
Ben		Fiil kök ya da gövdesi	+	-r, -ar, -er, -ır, -ir, -ur, -ür	+	-dı, -di, -du, -dü	+	m
Sen								n
O								
Biz								k
Siz								nız, niz, nuz, nüz
Onlar						lar, ler		-dı, -di

Olumsuz Çekimi: صيغة النفي :

Zamir				Olumsuz-luk eki				ek fiilin görülen geçmiş zamanı	+	şahıs eki
Ben		Fiil kök ya da gövdesi	+	-maz -mez	+	**Geniş zaman eki yoktur**	+	-dı, -di	+	m
Sen										n
O										
Biz										k
Siz										nız, niz
Onlar								lar, ler	+	-dı, -di

Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi		Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi
beklerdim	beklemezdim		koşardınız	koşmazdınız
giderdik	gitmezdik		otururlardı	oturmazlardı
üzülürdük	üzülmezdik		bitirirlerdi	bitirmezlerdi

Gereklilik kipinin hikâyesi

حكاية صيغة الوجوب أو اللزوم

Zamir				Gereklilik kipi		ek fiilin görülen geçmiş zamanı		şahıs eki
Ben		Fiil kök ya da gövdesi	+	-malı -meli	+	-ydı, -ydi	+	m
Sen								n
O								
Biz								k
Siz								nız, niz
Onlar								lar, ler

Olumsuz Çekimi:

صيغة النفي :

Zamir				Olumsuzluk eki		Gereklilik kipi		ek fiilin görülen geçmiş zamanı		şahıs eki
Ben		Fiil kök ya da gövdesi	+	-ma -me	+	-malı -meli	+	-ydı -ydi	+	m
Sen										n
O										
Biz										k
Siz										nız, niz
Onlar										lar, ler

Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi		Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi
gitmeliydim	gitmemeliydim		taşımalıydınız	taşımamalıydınız
olmalıydılar	olmamalıydılar		taşımalıydık	taşımamalıydık

Dilek-Şart kipinin hikâyesi

حكاية صيغة التمنِّي - الشرط

Zamir				Dilek-Şart kipi		ek fiilin görülen geçmiş zamanı		şahıs eki
Ben		Fiil kök ya da gövdesi	+	-sa -se	+	-ydı, -ydi	+	m
Sen								n
O								
Biz								k
Siz								nız, niz
Onlar								lar, ler

Olumsuz Çekimi:

صيغة النفي :

Zamir				Olumsuzluk eki		Dilek-Şart kipi		ek fiilin görülen geçmiş zamanı		şahıs eki
Ben		Fiil kök ya da gövdesi	+	-ma -me	+	-sa -se	+	-ydı -ydi	+	m
Sen										n
O										
Biz										k
Siz										nız, niz
Onlar										lar, ler

Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi		Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi
yeseydim	yemeseydim		düşünseydiler	düşünmeseydiler
yeseydin	yemeseydin		bıraksaydın	bırakmasaydın
yeseydik	yemeseydik		olsaydınız	olmasaydınız

İstek kipinin hikâyesi

حكاية صيغة الطَلَب

Zamir		Fiil kök ya da gövdesi	+	İstek kipi	+	ek fiilin görülen geçmiş zamanı	+	şahıs eki
Ben		Fiil kök ya da gövdesi	+	-a -e	+	-ydı, -ydi	+	m
Sen								n
O								
Biz								k
Siz								nız, niz
Onlar								lar, ler

Olumsuz Çekimi:

صيغة النفي :

Zamir		Fiil kök ya da gövdesi	+	Olumsuzluk eki	+	İstek kipi	+	ek fiilin görülen geçmiş zamanı	+	şahıs eki
Ben			+	-ma, -me	+	-ya -ye	+	-ydı, -ydi	+	m
Sen										n
O										
Biz										k
Siz										nız, niz
Onlar										lar, ler

Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi		Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi
bileydim	bilmeyeydim		bileydik	bilmeyeydik
bileydin	bilmeyeydin		bileydiniz	bilmeyeydiniz
bileydi	bilmeyeydi		bileydiler	bilmeyeydiler

Emir kipinin hikâyesi yoktur

لا توجد حكاية صيغة الأمر

2. Rivayet birleşik zamanlı fiiller ٢. أفعال زمن الرواية المُرَكَّب

Fiil kök ya da gövdesi	+	Kip eki	+	ek fiilin öğrenilen geçmiş zamanı	+	Şahıs eki	→	Rivayet birleşik zamanlı fiil
Görülen geçmiş zamanın rivayeti yoktur لا توجد رواية الزمن الماضي الشهودي								
Fiil kök ya da gövdesi	+	Duyulan geçmiş zaman eki	+	ek fiilin öğrenilen geçmiş zamanı **"imiş"**	+	şahıs eki	→	**Duyulan geçmiş zamanın rivayeti** رواية الزمن الماضي النقلي
		Şimdiki zaman eki						**Şimdiki zamanın rivayeti** رواية الزمن الحاضر
		Gelecek zaman eki						**Gelecek zamanın rivayeti** رواية الزمن المستقبل
		Geniş zaman eki						**Geniş zamanın rivayeti** رواية الزمن الواسع
		Gereklilik kipi eki						**Gereklilik kipinin rivayeti** رواية صيغة الوجوب أو اللزوم
		Dilek-Şart kipi eki						**Dilek-Şart kipinin rivayeti** رواية صيغة التمنّي - الشرط
		İstek kipi eki						**İstek kipinin rivayeti** رواية صيغة الطَلَب
Emir kipinin rivayeti yoktur لا توجد رواية صيغة الأمر								

Görülen geçmiş zamanın rivayeti yoktur

لا توجد رواية الزمن الماضي الشهودي

Duyulan geçmiş zamanın rivayeti رواية الزمن الماضي النقلي

Zamir		Fiil kök ya da gövdesi	+	Mişli geçmiş zaman eki	+	Ek fiilin duyulan geçmiş zamanı	+	şahıs eki
Ben				-mış		-mış		ım, im, um, üm
Sen				-miş		-miş		sın, sin, sun, sün
O				-muş		-muş		
Biz				-müş		-müş		ız, iz, uz, üz
Siz								sınız, siniz, sunuz, sünüz
Onlar								lar, ler

Olumsuz Çekimi: صيغة النفي :

Zamir		Fiil kök ya da gövdesi		Olumsuzluk eki		Mişli geçmiş zaman eki		Ek fiilin duyulan geçmiş zamanı		şahıs eki
Ben										ım, im
Sen										sın, sin
O			+	-ma	+	-mış	+	-mış	+	
Biz				-me		-miş		-miş		ız, iz
Siz										sınız, siniz
Onlar										lar, ler

Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi		Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi
yapmışmışım	yapmamışmışım		yapmışmışız	yapmamışmışız
yapmışmışsın	yapmamışmışsın		yapmışmışsınız	yapmamışmışsınız
yapmışmış	yapmamışmış		yapmışmışlar	yapmamışmışlar

☞ ***Duyulan geçmiş zamanın rivayeti*** *çekimlenmesi mevcuttur; ancak kulağa hoş gelmediğinden kullanılmaz.*

☜ صيغة **رواية الزمن الماضي النقلي** موجودة؛ ومع ذلك، فإنّها لا تستخدم لأنّها غير جيدة سماعياً للأذن.

Şimdiki zamanın rivayeti   رواية الزمن الحاضر

Zamir		Fiil kök ya da gövdesi		Şimdiki zaman eki		Ek fiilin duyulan geçmiş zamanı		şahıs eki
Ben								um
Sen				-yor		-muş		sun
O			+	-ıyor	+		+	
Biz				-iyor				uz
Siz				-uyor				sunuz
Onlar				-üyor		lar		-mış

Olumsuz Çekimi: صيغة النفي :

Zamir		Fiil kök ya da gövdesi		Olumsuzluk eki		Şimdiki zaman eki		Ek fiilin duyulan geçmiş zamanı		şahıs eki
Ben										um
Sen						-yor				sun
O			+	-mı	+	-ıyor	+	-muş	+	
Biz				-mi		-iyor				uz
Siz				-mu		-uyor				sunuz
Onlar				-mü		-üyor		lar		-mış

Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi		Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi
çıkıyormuşum	çıkmıyormuşum		çıkıyormuşsun	çıkmıyormuşsun
çıkıyormuş	çıkmıyormuş		çıkıyormuşsunuz	çıkmıyormuşsunuz
çıkıyormuşuz	çıkmıyormuşuz		çıkıyorlarmış	çıkmıyorlarmış

Gelecek zamanın rivayeti

رواية الزمن المستقبل

Zamir		Fiil kök ya da gövdesi	+	Gelecek zaman eki	+	Ek fiilin duyulan geçmiş zamanı	+	şahıs eki
Ben				-(y)acak -(y)ecek		-mış -miş		ım, im
Sen								sın, sin
O								
Biz								ız, iz
Siz								sınız, siniz
Onlar						lar, ler		mış, miş

Olumsuz Çekimi:

صيغة النفي :

Zamir		Fiil kök ya da gövdesi	+	Olum-suzluk eki	+	Gelecek zaman eki	+	Ek fiilin duyulan geçmiş zamanı	+	şahıs eki
Ben				-ma -me		-(y)acak -(y)ecek		-mış -miş		ım, im
Sen										sın, sin
O										
Biz										ız, iz
Siz										sınız, siniz
Onlar								lar, ler		mış, miş

Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi		Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi
satacakmışım	satmayacakmışım		satacakmışsın	satmayacakmışsın
satacakmış	satmayacakmış		satacakmışsınız	satmayacakmışsınız
satacakmışız	satmayacakmışız		satacaklarmış	satmayacaklarmış

Geniş zamanın rivayeti

رواية الزمن الواسع

Zamir		Fiil kök ya da gövdesi	+	Geniş zaman eki	+	Ek fiilin duyulan geçmiş zamanı	+	şahıs eki
Ben				-r, -ar, -er, -ır, -ir, -ur, -ür		-mış, -miş -muş, -müş		ım, im, um, üm
Sen								sın, sin, sun, sün
O								
Biz								ız, iz, uz, üz
Siz								sınız, siniz, sunuz, sünüz
Onlar						lar, ler		mış, miş

Olumsuz Çekimi:

صيغة النفي :

Zamir		Fiil kök ya da gövdesi		Olumsuzluk eki		Geniş zaman eki **yoktur**		Ek fiilin duyulan geçmiş zamanı		şahıs eki
Ben			+	**-maz** **-mez**	+		+	-mış -miş	+	ım, im
Sen										sın, sin
O										
Biz										ız, iz
Siz										sınız, siniz
Onlar								lar, ler		mış, miş

Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi		Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi
çöz**ermişim**	çöz**mezmişim**		çöz**ermişsin**	çöz**mezmişsin**
çöz**ermiş**	çöz**mezmiş**		çöz**ermişsiniz**	çöz**mezmişsiniz**
çöz**ermişiz**	çöz**mezmişiz**		çöz**erlermiş**	çöz**mezlermiş**

Gereklilik kipinin rivayeti

رواية صيغة الوجوب أو اللزوم

Zamir		Fiil kök ya da gövdesi		Gereklilik kipi		Ek fiilin duyulan geçmiş zamanı		şahıs eki
Ben			+	-malı -meli	+	-ymış, -ymiş	+	ım, im
Sen								sın, sin
O								
Biz								ız, iz
Siz								sınız, siniz
Onlar						lar, ler		mış, miş

Olumsuz Çekimi:

صيغة النفي :

Zamir		Fiil kök ya da gövdesi		Olumsuzluk eki		Gereklilik kipi		Ek fiilin duyulan geçmiş zamanı		şahıs eki
Ben			+	**-ma** **-me**	+	-malı -meli	+	-ymış -ymiş	+	ım, im
Sen										sın, sin
O										
Biz										ız, iz
Siz										sınız, siniz
Onlar								lar, ler		mış, miş

Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi		Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi
sor**malıymışım**	sor**mamalıymışım**		sor**malıymışsın**	sor**mamalıymışsın**
sor**malıymış**	sor**mamalıymış**		sor**malıymışsınız**	sor**mamalıymışsınız**
sor**malıymışız**	sor**mamalıymışız**		sor**malılarmış**	sor**mamalılarmış**

Dilek-Şart kipinin rivayeti

رواية صيغة التمنّي – الشرط

Zamir			Dilek-Şart kipi		Ek fiilin duyulan geçmiş zamanı		şahıs eki
Ben							ım, im
Sen							sın, sin
O	Fiil kök ya da gövdesi	+	-sa -se	+	-ymış, -ymiş	+	
Biz							ız, iz
Siz							sınız, siniz
Onlar					lar, ler		mış, miş

Olumsuz Çekimi:

صيغة النفي :

Zamir			Olum-suzluk eki		Dilek-Şart kipi		Ek fiilin duyulan geçmiş zamanı		şahıs eki
Ben									ım, im
Sen									sın, sin
O	Fiil kök ya da gövdesi	+	-ma -me	+	-sa -se	+	-ymış -ymiş	+	
Biz									ız, iz
Siz									sınız, siniz
Onlar							lar, ler		mış, miş

Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi		Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi
görseymişim	görmeseymişim		görseymişsin	görmeseymişsin
görseymiş	görmeseymiş		görseymişsiniz	görmeseymişsiniz
görseymişiz	görmeseymişiz		görselermiş	görmeselermiş

İstek kipinin rivayeti

رواية صيغة الطَلَب

Zamir			İstek kipi		Ek fiilin duyulan geçmiş zamanı		şahıs eki
Ben							ım, im
Sen							sın, sin
O	Fiil kök ya da gövdesi	+	-a -e	+	-ymış, -ymiş	+	
Biz							ız, iz
Siz							sınız, siniz
Onlar							lar, ler

Olumsuz Çekimi: صيغة النفي :

Zamir	Fiil kök ya da gövdesi	+	Olumsuzluk eki	+	İstek kipi	+	Ek fiilin duyulan geçmiş zamanı	+	şahıs eki
Ben									ım, im
Sen									sın, sin
O		+	-ma -me	+	-ya -ye	+	-ymış -ymiş	+	
Biz									ız, iz
Siz									sınız, siniz
Onlar									lar, ler

Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi		Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi
koşaymışım	koşmayaymışım		koşaymışsın	koşmayaymışsın
koşaymış	koşmayaymış		koşaymışsınız	koşmayaymışsınız
koşaymışız	koşmayaymışız		koşaymışlar	koşmayaymışlar

Emir kipinin rivayeti yoktur

لا توجد رواية صيغة الأمر

3. Şart birleşik zamanlı fiiller ٣. أفعال زمن الشرط المُرَكَّب

Fiil kök ya da gövdesi	+	Kip eki	+	ek fiilin şart zamanı "ise"	+	Şahıs eki	→	Şart birleşik zamanlı fiil
Fiil kök ya da gövdesi	+	Görülen geçmiş zaman eki	+	ek fiilin şart zamanı "ise"	+	şahıs eki	→	Görülen geçmiş zamanın şartı شرط الزمن الماضي الشهودي
		Duyulan geçmiş zaman eki						Duyulan geçmiş zamanın şartı شرط الزمن الماضي النقلي
		Şimdiki zaman eki						Şimdiki zamanın şartı شرط الزمن الحاضر
		Gelecek zaman eki						Gelecek zamanın şartı رواية الزمن المستقبل
		Geniş zaman eki						Geniş zamanın şartı رواية الزمن الواسع
		Gereklilik kipi eki						Gereklilik kipinin şartı رواية صيغة الوجوب أو اللزوم

Dilek-Şart kipinin şartı yoktur	لا يوجد شرط صيغة التمنِّي – الشرط
İstek kipinin şartı yoktur	لا يوجد شرط صيغة الطَّلَب
Emir kipinin şartı yoktur	لا يوجد شرط صيغة الأمر

Görülen geçmiş zamanın şartı شرط الزمن الماضي الشهودي

Zamir	Fiil kök ya da gövdesi	+	Görülen geçmiş zaman eki	+	Ek fiilin şart zamanı	+	şahıs eki
Ben			-dı, -di, -du, -dü, -tı, -ti, -tu, -tü		-ysa -yse		m
Sen							n
O							
Biz							k
Siz							nız, niz
Onlar					lar, ler		sa, se

Olumsuz Çekimi: صيغة النفي :

Zamir	Fiil kök ya da gövdesi	+	Olum-suzluk eki	+	Görülen geçmiş zaman eki	+	Ek fiilin şart zamanı	+	şahıs eki
Ben			-ma -me		-dı -di		-ysa -yse		m
Sen									n
O									
Biz									k
Siz									nız, niz
Onlar							lar, ler		sa, se

Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi		Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi
sorduysam	sormadıysam		sorduysak	sormadıysak
sorduysan	sormadıysan		sorduysanız	sormadıysanız
sorduysa	sormadıysa		sordularsa	sormadılarsa

Duyulan geçmiş zamanın şartı شرط الزمن الماضي النقلي

Zamir	Fiil kök ya da gövdesi	+	Duyulan geçmiş zaman eki	+	Ek fiilin şart zamanı	+	şahıs eki
Ben			-mış, -miş, -muş, -müş		-sa -se		m
Sen							n
O							
Biz							k
Siz							nız, niz
Onlar					lar, ler		sa, se

Olumsuz Çekimi: صيغة النفي :

Zamir		Fiil kök ya da gövdesi		Olumsuzluk eki		Duyulan geçmiş zaman eki		Ek fiilin şart zamanı		şahıs eki
Ben										m
Sen										n
O			+	-ma -me	+	-mış -miş	+	-sa -se	+	
Biz										k
Siz										nız, niz
Onlar								lar, ler		sa, se

Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi		Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi
geçmişsem	geçmemişsem		geçmişsek	geçmemişsek
geçmişsen	geçmemişsen		geçmişseniz	geçmemişseniz
geçmişse	geçmemişse		geçmişlerse	geçmemişlerse

Şimdiki zamanın şartı شرط الزمن الحاضر

Zamir		Fiil kök ya da gövdesi		Şimdiki zaman eki		Ek fiilin şart zamanı		şahıs eki
Ben				-yor				m
Sen				-ıyor				n
O			+	-iyor	+	-sa	+	
Biz				-uyor				k
Siz				-üyor				nız, niz
Onlar						lar		sa

Olumsuz Çekimi: صيغة النفي :

Zamir		Fiil kök ya da gövdesi		Olumsuzluk eki		Şimdiki zaman eki		Ek fiilin şart zamanı		şahıs eki
Ben						-yor				m
Sen				-mı		-ıyor				n
O			+	-mi	+	-iyor	+	-sa	+	
Biz				-mu		-uyor				k
Siz				-mü		-üyor				nız, niz
Onlar								lar		sa

Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi		Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi
satıyorsam	satmıyorsam		satıyorsak	satmıyorsak
satıyorsan	satmıyorsan		satıyorsanız	satmıyorsanız
satıyorsa	satmıyorsa		satıyorlarsa	satmıyorlarsa

Gelecek zamanın şartı

شرط الزمن المستقبل

Zamir	Fiil kök ya da gövdesi		Gelecek zaman eki		Ek fiilin şart zamanı		şahıs eki
Ben		+	-(y)acak -(y)ecek	+	-sa -se	+	m
Sen							n
O							
Biz							k
Siz							nız, niz
Onlar					lar, ler		sa, se

Olumsuz Çekimi:

صيغة النفي :

Zamir	Fiil kök ya da gövdesi		Olum-suzluk eki		Gelecek zaman eki		Ek fiilin şart zamanı		şahıs eki
Ben		+	-ma -me	+	-(y)acak -(y)ecek	+	-sa -se	+	m
Sen									n
O									
Biz									k
Siz									nız, niz
Onlar							lar, ler		sa, se

Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi		Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi
yiyeceksem	yemeyeceksem		yiyeceksek	yemeyeceksek
yiyeceksen	yemeyeceksen		yiyecekseniz	yemeyecekseniz
yiyecekse	yemeyecekse		yiyeceklerse	yemeyeceklerse

Geniş zamanın şartı

شرط الزمن الواسع

Zamir	Fiil kök ya da gövdesi		Geniş zaman eki		Ek fiilin şart zamanı		şahıs eki
Ben		+	-r, -ar, -er, -ır, -ir, -ur, -ür	+	-sa -se	+	m
Sen							n
O							
Biz							k
Siz							nız, niz
Onlar					lar, ler		sa, se

Olumsuz Çekimi: صيغة النفي :

Zamir		Fiil kök ya da gövdesi		Olumsuzluk eki		Geniş zaman eki yoktur		Ek fiilin şart zamanı		şahıs eki
Ben										m
Sen										n
O			+	-maz	+		+	-sa	+	
Biz				-mez				-se		k
Siz										nız, niz
Onlar								lar, ler		sa, se

Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi		Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi
öğretirsem	öğretmezsem		öğretirsek	öğretmezsek
öğretirsen	öğretmezsen		öğretirseniz	öğretmezseniz
öğretirse	öğretmezse		öğretirlerse	öğretmezlerse

Gereklilik kipinin şartı شرط صيغة الوجوب أو اللزوم

Zamir		Fiil kök ya da gövdesi		Gereklilik kipi		Ek fiilin şart zamanı		şahıs eki
Ben								m
Sen								n
O			+	-malı	+	-ysa	+	
Biz				-meli		-yse		k
Siz								nız, niz
Onlar						lar, ler		sa, se

Olumsuz Çekimi: صيغة النفي :

Zamir		Fiil kök ya da gövdesi		Olumsuzluk eki		Gereklilik kipi		Ek fiilin şart zamanı		şahıs eki
Ben						-malı				m
Sen						-meli				n
O			+	-ma	+		+	-ysa	+	
Biz				-me				-yse		k
Siz										nız, niz
Onlar								lar, ler		sa, se

Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi		Olumlu Çekimi	Olumsuz Çekimi
izlemeliysem	izlememeliysem		izlemeliysek	izlememeliysek
izlemeliysen	izlememeliysen		izlemeliyseniz	izlememeliyseniz
izlemeliyse	izlememeliyse		izlemelilerse	izlememelilerse

Dilek-Şart kipinin şartı yoktur

لا يوجد شرط صيغة التمنِّي – الشرط

İstek kipinin şartı yoktur

لا يوجد شرط صيغة الطَلَب

Emir kipinin şartı yoktur

لا يوجد شرط صيغة الأمر

söylemek demek başlamak düşünmek almak gelmek yemek görmek vermek gitmek kalmak etmek çalışmak yaşamak girmek getirmek yapılmak bilmek olmak gerekmek bakmak geçmek çıkmak bulunmak kullanmak durmak bulmak göstermek yapmak istemek

Türkçede En Çok Kullanılan Fiiller

الأَفْعَالُ الأَكْثَرُ اسْتِخْدَامًا في اللُّغَةِ التُّرْكِيَّةِ

A

acele et**mek**	تَعَجَّلَ
açıl**mak**	اِنْقَشَعَ
aç**mak**	فَتَحَ
ada**mak**	نَذَرَ
adlandır**mak**	سَمَّى : تَسْمِيَةً
affet**mek**	عَفَى
ağırla**mak**	أكرَمَ
ağla**mak**	بكى
akıt**mak**	أسال ؛ أجرى
aklına gel**mek**	تبادر إلى الذهن
ak**mak**	تَدَفَّقَ
aksa**mak**	عَرَجَ
akset**mek**	انعَكَسَ
aktar**mak**	نَقَلَ
alay et**mek**	سَخَرَ ؛ استَهزَأَ بِـ
aldat**mak**	مَكَرَ ؛ خَدَعَ
alış**mak**	إعتَادَ
algıla**mak**	أدرَكَ
al**mak**	أَخَذَ
anımsa**mak**	تَذَكَّرَ
anır**mak**	نَهَقَ
anla**mak**	فَهِمَ
anlaş**mak**	اتَّفَقَ
anlat**mak**	حَكَى
an**mak**	ذَكَرَ
ara ver**mek**	أعطى استراحة
ara**mak**	بَحَثَ
araştır**mak**	بَحَثَ ؛ بُحوث
artır**mak**	زايَدَ ؛ وفَّرَ
art**mak**	زادَ ؛ تَوَفَّرَ
arz et**mek**	قَدَّمَ عَرْض
as**mak**	شَنَقَ
aş**mak**	تجَاوَزَ
atıl**mak**	هَجَمَ
atıştır**mak**	أكَلَ أو شَرِبَ بِعَجَلة
atla**mak**	قَفَزَ
at**mak**	رَمَى
ayıkla**mak**	نَقَّى
ayır**mak**	فَرَّقَ ؛ فَصَّلَ
ayırt et**mek**	مَيَّزَ ؛ فَرَّقَ
ayrıl**mak**	اختَلَفَ ؛ انفَصَلَ عن
azal**mak**	قَلَّ ؛ تضاءَلَ
azarla**mak**	عَتَّبَ ؛ أَنَّبَ

B

bağırmak	صَاحَ
bağlanmak	رَبَطَ
bahsetmek	تَكَلَّمَ عن
bakmak	نَظَرَ ؛ أَبْصَرَ
bandırmak	غَطَّسَ ؛ أَنْقَعَ
banyo yapmak	اِسْتَحَمَّ
barındırmak	حَمَى ؛ حماية
basmak	طَبَعَ
bastırmak	تَفَوَّقَ
başı ağrımak	صُدِعَ ؛ صداع
başlamak	بَدَأَ
batmak	غَرِقَ
bayılmak	أُغمِيَ
beğenmek	أَعجَبَ
beklemek	اِنتَظَرَ
belirlemek	حَدَّدَ ؛ وَضَّحَ
belirlenmek	تَكَشَّفَ : تَكَشُّفاً
belirtmek	أظهَرَ ؛ أوضَحَ
benimsemek	وافَقَ ؛ تَمَلَّكَ
benzemek	تَشَبَّهَ بِـ
berraklaştırmak	صَفَّى : تَصْفِيَةً
beslenmek	تَغَذّى
bıkmak	سَئِمَ ـ سَئَما
bırakmak	تَرَكَ
bilgi vermek	عَرَّفَ : تَعْرِيفاً بِ
bilinçlendirmek	وَعَّي : تَوْعِيَةً
bilinmek	اِنْعَلَمَ : اِنْعِلاَماً
bilmek	عَلِمَ ـ عِلْماً
binmek	رَكِبَ ـ رَكْبًا
biriktirmek	جمعَ ـ جمْعا
bitirmek	أَتَمَّ ، أَكْملَ
bitmek	اِنتهى
bocalamak	تَعَثَّرَ : تَعَثُّراً
boğulmak	اِخْتَنَقَ ؛ غَرِقَ
borç vermek	أَقْرَضَ ؛ دَيَّنَ
boşaltmak	أَفْرَغَ
boyamak	خَضَّبَ ؛ صَبَغَ
bozulmak	تَعَطّلَ ؛ فَسَدَ
bronzlaşmak	اِسمَرَّ
buğulanmak	تَبَخَّرَ
bulmak	وَجَدَ
bulunmak	تَوَاجَدَ
buluşmak	اِلتَقى
burkmak	لَوى
burs vermek	قَدَّمَ منحة
büyümek	عَظُمَ ؛ كَبُرَ

C

cesaret etmek	جَرَأَ ؛ جاسَرَ
cızırdamak	أَزَّ - أَزيز

Ç

çağırmak	نادى
çalışmak	اِشتَغَلَ
çalıştırmak	شَغَّلَ
çalmak	سَرَقَ
çare aramak	بَحَثَ عن حَلّ
çarpıtmak	حَرَّفَ : تَحْرِيفاً
çarpmak	اِرتَطَمَ
çatışmak	اِشتَبَكَ
çatmak	رَبَطَ
çek bozdurmak	صَرَفَ صَك
çekilmek	اِنسَحَبَ
çekinmek	اِجتَنَبَ
çekmek	جَذَبَ
çevirmek	تَرجَمَ
çığlık atmak	صَاحَ

çıkarıl**mak**	أُخرِجَ
çıkar**mak**	أَخرَجَ
çık**mak**	خَرَجَ
çıldırt**mak**	ذَهَلَ ـ ذُهُولاً عَنْ
çırpın**mak**	حَاوَلَ
çırp**mak**	خَفَقَ
çiz**mek**	خَطَّ ؛ رَسَمَ
çöz**mek**	حَلَّ
çullan**mak**	تألَّبَ : تَأَلُّباً

D

dağıt**mak**	فَرَّقَ ، وَزَّعَ
dahil et**mek**	أَدخَلَ
daldır**mak**	غَطَّسَ ؛ غَمَّسَ
dal**mak**	غاصَ ؛ خاضَ
dans et**mek**	رَقَصَ
dayan**mak**	اِستَنَدَ ؛ اِتَّكَأَ إلى
değerlendir**mek**	قَيَّمَ
değiş**mek**	تَغَيَّرَ ؛ تَبَدَّلَ
değiştir**mek**	غَيَّرَ ؛ بَدَّلَ
de**mek**	قَالَ
dene**mek**	اِخْتَبَرَ ؛ جَرَّبَ
depola**mak**	خَزَّنَ
deş**mek**	حَفَرَ
destek ver**mek**	دَعَّمَ ؛ قَدَّمَ الدعم
destekle**mek**	تَظاهَرَ
devam et**mek**	دَاوَمَ
dikiş dik**mek**	خَاطَ : خياطة
dikkat çek**mek**	شَدَّ الانتباه
dikkat et**mek**	اِنتَبَهَ إلى
dile getir**mek**	تَحَدَّثَ ؛ تَطَرَّقَ
dile**mek**	طَلَبَ ؛ رَجَا
dinle**mek**	اِستَمَعَ إلى
dinlen**mek**	اِستَرَاحَ
din**mek**	هَدَأَ
dizil**mek**	نُظِّمَ ؛ رُتِّبَ
diz**mek**	نَظَّمَ ؛ رَتَّبَ
doğ**mak**	تَوَلَّدَ
doğra**mak**	نَجَرَ
doğrul**mak**	اِستَقامَ ؛ اِنتَصَبَ
dokun**mak**	لَمَسَ
dolaş**mak**	تَجَوَّلَ
doldur**mak**	مَلَأَ
don**mak**	تَجَمَّدَ
doy**mak**	شَبِعَ
dök**mek**	صَبَّ
dön**mek**	رَجَعَ
dönüş**mek**	استَحالَ ؛ تَحَوَّلَ
dua et**mek**	دَعَا - دُعاء
dur**mak**	وَقَفَ
duş al**mak**	اِستَحَمَّ
duy**mak**	سَمِعَ
düş**mek**	سَقَطَ
düşün**mek**	فَكَّرَ
düzenle**mek**	رَتَّبَ

E

edin**mek**	اِتَّخَذَ
eğ**mek**	حَنَى
ekle**mek**	أَضَافَ
ele**mek**	صَفَّى ؛ غَربَلَ
eleştir**mek**	اِنتَقَدَ
erit**mek**	أَذَابَ
ertele**mek**	أَجَّلَ ؛ أَخَّرَ
esirge**mek**	حَمَى – حماية
eşle**mek**	زَوَّجَ ؛ تزويج
etkile**mek**	أَثَّرَ في
et**mek**	جَعَلَ

evlen**mek**	تَزَوَّجَ

F

fark et**mek**	لاحَظَ
farkında ol**mak**	أدرَكَ
faydası ol**mak**	نَفَعَ ـ نَفْعاً
feryat et**mek**	صَاحَ
fethet**mek**	فَتَحَ
fırçala**mak**	نَفَّض، فَرَّش، اِسْتَاكَ
fırlat**mak**	أطلَقَ
fısılda**mak**	هَمَسَ
fışkır**mak**	سَالَ ـ سَيْلاً
fokurda**mak**	فُقَّاعَة فِي سَائِل
fotoğraf çek**mek**	اِلتَقَطَ الصورة

G

gecik**mek**	تَأَخَّرَ
geç kal**mak**	تَأَخَّرَ
geçir**mek**	قَضَى – قَضاء
geç**mek**	سَبَقَ – سَبق
geliş**mek**	تَطَوَّرَ
geliştir**mek**	طَوَّرَ
gel**mek**	جاءَ
gerçekleş**mek**	تَحَقَّقَ
gerçekleştir**mek**	حَقَّقَ
gerek**mek**	وَجَبَ – وجوب
gerektir**mek**	اِقتَضى
getir**mek**	أحضَرَ
gez**mek**	تَجَوَّلَ ؛ تَنَزَّهَ
gir**mek**	دَخَلَ
git**mek**	ذَهَبَ
giyin**mek**	اِرتَدَى
giy**mek**	لَبَسَ – لِباس
gönder**mek**	أرسَلَ
görebil**mek**	تَبَصَّرَ : تَبَصُّراً
görev al**mak**	تَوَظَّفَ : تَوَظُّفاً
görevlendir**mek**	وَظَّفَ
gör**mek**	رَأَى
görün**mek**	بَدا – يبدو
görüş**mek**	فَاوَضَ
göster**mek**	أرَى
götür**mek**	حَمَلَ
göz kırp**mak**	غَمَزَ
gücen**mek**	زَعِلَ ؛ تَضَجَّرَ
gül**mek**	ضَحَكَ
güneşlen**mek**	تَشَمَّسَ
güt**mek**	رَعَى
güven**mek**	اِعتَمَدَ عَلَى

H

hâlsiz kal**mak**	اِستَمَرَ ضَعيفاً
hapşır**mak**	عَطَسَ
harca**mak**	صَرَفَ ؛ أَنفَقَ
hareket et**mek**	تَحَرَّكَ
harmanla**mak**	دَرْسُ الحِنْطَةِ
haşla**mak**	سَلَقَ
hatır sor**mak**	سَأَلَ عن خاطره
hatırla**mak**	تَذَكَّرَ
hayal kur**mak**	تَخَيَّلَ
hazırla**mak**	أَعَدَّ ؛ حَضَّرَ
hazırlan**mak**	تَجَهَّزَ
hedef al**mak**	اِسْتَهْدَفَ : اِسْتِهْدَافاً
hedefle**mek**	رَمَى ـ رَمْياً إِلَى
heyecanlan**mak**	هَاجَ
hisset**mek**	أَحَسَّ بِـ
horla**mak** hor gör**mek**	اِحْتَقَرَ
hoş gör**mek**	سَامَحَ

Türkçe	العربية
hoşlanmak	أَحَبَّ ؛ استَحسَنَ
hücüm etmek	هَجَمَ
hüküm sürmek	سَيطَرَ
hüküm vermek	قَضَى بِـ

I

Türkçe	العربية
ısınmak	دَفِئَ ؛ تَسَخَّنَ
ıslık çalmak	صَفَرَ – صَفير
ısmarlamak	أَوصى

İ

Türkçe	العربية
icat etmek	اِختَرَعَ
içerlemek	اِمتَعَضَ
içmek	حَساس
iddia etmek	اِدَّعى
ifade etmek	أَفادَ
ihmal etmek	أَهمَلَ
ihraç etmek	أَخرَجَ
ikna etmek	أَقنَعَ
ilave etmek	أَلحَقَ ؛ أَضافَ
ilerlemek	تَرَقَّى
ilerletmek	رَقَّى : تَرْقِيَةً
iletmek	وَصَّلَ
ilgi çekmek	جَذَبَ الانتباه
ilgilenmek	اِهتَمَّ بِـ
imza atmak	وَقَّعَ على
imzalamak	وَقَّعَ
inanmak	آمَنَ ؛ اِعتَقَدَ
incelemek	بَحَثَ – بحث
incinmek	تَأَلَّمَ
incitmek	رَضَّ
inkâr etmek	جَحَدَ
inmek	نَزَلَ
iptal olmak	أَبطَلَ
ispat etmek	أَثْبَتَ
istekte bulunmak	تَقَدَّمَ بطلب
istemek	رَغِبَ
istifade etmek	استَفادَ
isyan etmek	عَصَى - عِصيان
işaretlemek	أَشَّرَ
işğal etmek	اِحْتَلَّ : إِحْتِلاَلاً
işlemek	عَمِلَ ؛ فَعَلَ
iyileşmek	تَصالَحَ ؛ تَحَسَّنَ
izin vermek	أَذِنَ - إِذْن
itiraz etmek	اِعتَرَضَ على
itmek	دَفَعَ
izlemek	اِتَّبَعَ

K

Türkçe	العربية
kabul etmek	قَبِلَ
kabullenmek	اِقرار
kaçınmak	اِمتَنَعَ
kaçmak	هَرَبَ ؛ فَرَّ
kahvaltı yapmak	تَناوَلَ الإفطار
kaldırmak	رَفَعَ
kalkmak	قامَ – نَهَضَ
kandırmak	غَشَّ
kanıtlamak	أَثبَتَ
kapanmak	تَسَتَّرَ ؛ تَحَجَّبَ
kapatmak	أَغلَقَ
kapsamak	اِشتَمَلَ
kaptırmak	خَطَّفَ : تَخطِيفاً
karar vermek	قَرَّرَ
karışmak	اختَلَطَ ؛ تَداخَلَ
karıştırmak	خَلَّطَ
karşı karşıya kalmak	فَضَحَ نفسه
karşılamak	اِستَقبَلَ
karşılaşmak	تَقابَلَ ؛ تَصادَفَ

kasıl**mak**	شَنِجَ
katıl**mak**	اشْتَرَكَ في
katlan**mak**	اِنطَوى
kat**mak**	أضافَ
kavga et**mek**	شاجَرَ
kavra**mak**	أدرَكَ
kavuş**mak**	اِلتَقى
kayak yap**mak**	تَزَلَّجَ
kaybet**mek**	فَقَدَ
kaybol**mak**	ضاعَ ؛ غابَ
kaygılan**mak**	تَوَجَّسَ ؛ قَلِقَ
kay**mak**	زَلَقَ
kaynaklan**mak**	تَفَرَّعَ : تَفَرُّعاً إلى
kayna**mak**	غَلَى - غليان
kaynat**mak**	غَلَّى ؛ أغلَى
kazan**mak**	كَسَبَ – فازَ
kesele**mek**	دَلَّكَ بالكيس
kesil**mek**	اِنقَطَعَ
kes**mek**	قَطَعَ
keşfet**mek**	اِكتَشَفَ – اِختَرَعَ
kılavuzluk et**mek**	أَرشَدَ للطريق
kıl**mak**	جَعَلَ
kımılda**mak**	تَزَحزَحَ
kına**mak**	نَدَّدَ – اِستَنكَرَ
kırıl**mak**	اِنكَسَرَ
kısıtla**mak**	حَدَّدَ
kıyasla**mak**	قاسَ
kızart**mak**	شَوَى – قَلَى
kız**mak**	غَضِبَ
kontrol et**mek**	راقَبَ
konuş**mak**	تَحَدَّثَ – تَكَلَّمَ
kopar**mak**	اِنتَزَعَ – خَلَعَ
kop**mak**	تَخَلَّعَ
kork**mak**	خَافَ
koru**mak**	حَفَظَ – حِفظ
koş**mak**	رَكَضَ – جَرَى
koy**mak**	وَضَعَ – وَضع
körelt**mek**	كَلَّ : تَكْليلاً
kötüleş**mek**	تَرَدّى - تَدَهوَرَ
közle**mek**	طَبَخَ على الجمر
kredi al**mak**	تَسَلَّفَ - اِستَدانَ
kullanıl**mak**	استُعمِلَ
kullan**mak**	اِستَعمَلَ ؛ اِستَخدمَ
kur**mak**	أَسَّسَ - أَنشَأَ
kurtar**mak**	خَلَّصَ – نَجَّى
kurtul**mak**	تَخَلَّصَ
kurul**mak**	تَشَكَّلَ - تَأَسَّسَ
kutla**mak**	هَنَّأَ - اِحتَفَلَ
kutlu ol**mak**	بَارَكَ – سَعَدَ
kürek çek**mek**	جَدَّفَ
küreselleş**mek**	تَعَوْلَمَ : تَعَوْلُماً
küs**mek**	اِستاءَ - هَجَرَ

L

lanet et**mek**	لَعَنَ

M

mahkûm et**mek**	حَكَمَ – حُكماً بِـ
mâl ol**mak**	كَلَّفَ
mantık yürüt**mek**	نَفَّذَ المنطق
maruz kal**mak**	تَعَرَّضَ لِـ
merak et**mek**	قَلِقَ – قَلَق
meşhur el**mak**	اِشتَهَرَ
meydana gel**mek**	حَدَثَ – وَقَعَ
mezun ol**mak**	تَخَرَّجَ
mola ver**mek**	أعطى استراحة
motive et**mek**	حَثَّ

N

neden ol**mak**	تَسَبَّبَ : تَسَبُّباً لِ
nefret et**mek**	كَرِهَ - كراهة
netleş**mek**	تَبَلَّرَ : تَبَلْوَرَ
nişanlan**mak**	اِختَطَبَ
not et**mek**	عَمِلَ ملاحظة

O

odaklan**mak**	تمَحورَ - تَرَكَّزَ
oku**mak**	قَرَأَ
olgunlaş**mak**	نَضَجَ - تكامَلَ
ol**mak**	كَانَ - كَوْن
oluş**mak**	تَكَوَّنَ - تَشَكَّلَ
oluştur**mak**	كَوَّنَ - شَكَّلَ
otur**mak**	جَلَسَ : جلوس
ov**mak**	فَرَكَ – فرك
oyala**mak**	أَشْغَلَ ؛ لَهَّى
oyla**mak**	صَوَّتَ
oy**mak**	نَحَتَ – نحت
oyna**mak**	لَعِبَ – لعبة

Ö

öde**mek**	دَفَعَ – دفع
öfkelen**mek**	غَضِبَ – غَضَب
öğren**mek**	تَعَلَّمَ
öğret**mek**	دَرَّسَ – عَلَّمَ
ölç**mek**	قَاسَ – قياس
ölçüp biç**mek**	أَخَذَ مقاسه
öldür**mek**	قَتَلَ – قتل
öl**mek**	مَاتَ – موت
önemse**mek**	اِهتَمَّ
öner**mek**	اِقتَرَحَ إلى
öngör**mek**	نَصَّ – نص
öp**mek**	قَبَّلَ - باس
örgütlen**mek**	نَظَّمَ
öv**mek**	أَثنى – مَدَحَ
özen göster**mek**	اِعتنى بِـ
özetle**mek**	لَخَّصَ
özle**mek**	اِشتاقَ إلى

P

para bozdur**mak**	صَرَّفَ العملة
para çek**mek**	سَحَبَ نقود
park et**mek**	تَوَقَّفَ
patla**mak**	تَشَقَّقَ – اِنفَجَرَ
paylaş**mak**	تَقاسَمَ – تَشَارَكَ
pazarla**mak**	سَوَّقَ
pekiş**mek**	تَأَكَّدَ
pekiştir**mek**	أَكَّدَ
pıhtılaş**mak**	تَخَثَّرَ
pişir**mek**	طَبَخَ
püskürt**mek**	رَشَّ

R

rahatla**mak**	اِرتاحَ
rendele**mek**	بَشَرَ – سَحَلَ
restore et**mek**	رَمَّمَ – أَصلَحَ
rica et**mek**	رَجَا - رَجاء

S

sağla**mak**	زَوَّدَ ؛ أَتَاحَ
sağlan**mak**	كَسَبَ الصحة
sahip ol**mak**	اِمتَلَكَ
sakla**mak**	أَخفَى
saklan**mak**	اِختَفَى
saldır**mak**	هَاجَمَ - أَغارَ
salgıla**mak**	أَفرَزَ
sallan**mak**	اِهتَزَّ
san**mak**	ظَنَّ

sapta**mak**	حَدَّدَ – ثَبَّتَ
sarsıl**mak**	تَزَعزَعَ – تَهَزهَزَ
satın al**mak**	اِشتَرَى
sat**mak**	بَاعَ
savun**mak**	دافَعَ
say**mak**	عَدَّ – عَد
seç**mek**	اِختارَ – اِنتَخَبَ
sembolize et**mek**	رَمَزَ
sergile**mek**	عَرَضَ
sevk et**mek**	سَاقَ – سَوْق
sev**mek**	أَحَبَّ
seyahat et**mak**	سَافَرَ
seyret**mek**	شَاهَدَ
sığ**mak**	اِتَّسَعَ
sıkıl**mak**	خَجِلَ
sıkıntı çek**mek**	عَانَى
sıkış**mak**	تَضايَقَ
sınıflandır**mak**	صَنَّفَ
sırala**mak**	صَفَّ
sıvazla**mak**	رَبَّتَ
sıyrıl**mak**	اِنسَلَّ
sızdır**mak**	اِبتَزَّ
sil**mek**	مَسَحَ – مسح
sinirlen**mek**	غَضِبَ – غَضَب
sitem et**mek**	عَتَبَ : عَتب
sivril**mek**	اِمتازَ بِـ
sohbet et**mek**	تَحادَثَ – صَاحَبَ
sok**mak**	لَدَغَ – لَسَعَ
soluklan**mak**	تَنَفَّسَ
sor**mak**	سَأَلَ – سؤال
söndür**mek**	أَطفَأَ – أَخمَدَ
sön**mek**	اِنطَفَأَ
söyle**mek**	قَالَ – قول
söylen**mek**	قِيلَ – تَأَفَّفَ
söz et**mek**	بَحَثَ في تَكَلَّمَ عن
söz tut**mak**	حافَظَ على الوعد
sözleş**mek**	عاهَدَ - عَقَدَ
spor yap**mak**	مارَسَ – تَمَرَّنَ
stres at**mak**	أَجهَدَ
sun**mak**	قَدَّمَ إلى – عَرَضَ
sunul**mak**	قَدَّمَ
sürdür**mek**	واصَلَ – اِستَمَرَّ
sür**mek**	حَرَثَ – استَغرَقَ
sürpriz yap**mak**	فاجَأَ
sürtün**mek**	اِحتَكَّ
sürükle**mek**	جَرَّ – جَر
süsle**mek**	زَيَّنَ
süz**mek**	صَفَّى
süzül**mek**	سالَ - سيل

Ş

şaşır**mak**	تَحَيَّرَ – بَهَتَ
şaş**mak**	اِرتَبَكَ
şımart**mak**	دَلَّلَ
şikayet et**mek**	شَكَا – شكوى
şişir**mek**	نَفَخَ - وَرَّمَ

T

tahlil et**mek**	حَلَّلَ
tahmin et**mek**	خَمَّنَ
takdir et**mek**	قَدَّرَ
takıl**mak**	تَعَلَّقَ بِـ
takip et**mek**	عَقَّبَ – اِتَّبَعَ
takış**mak**	تَنازَعَ – تَناقَشَ
tak**mak**	عَلَّقَ – أَضافَ
tamamla**mak**	أَكمَلَ – أَتَمَّ
tanı**mak**	عَرَفَ – مَعرِفة

tanımla**mak**	عَرَّفَ
tanış**mak**	تَعارَفَ – تَعَرَّفَ
tanıt**mak**	عَرَّفَ
tansiyon ölç**mek**	قاسَ ضغط الدم
tara**mak**	مَشَطَ - مَشط
tarif et**mek**	عَرَّفَ – وَصَفَ
tartıl**mak**	اِتَّزَنَ : إِتِّزَاناً
tartış**mak**	ناقَشَ - جادَلَ
tart**mak**	وَزَنَ – وزن
tasarla**mak**	صَمَّمَ
tasarruf et**mek**	تَصَرَّفَ
taşı**mak**	حَمَلَ – حمل
taş**mak**	فاضَ – فَيض
tatmin et**mek**	طَمأَنَ – أَرضَى
tavsiye et**mek**	وَصَّى
tazele**mek**	طَرَّى
teklif et**mek**	اِقتَرَحَ
tekrar et**mek**	كَرَّرَ – أَعادَ
telaşlan**mak**	قَلِقَ
telefon et**mek**	اِتَّصَلَ بِـــ
tembih et**mek**	نَبَّهَ
temin et**mek**	ضَمِنَ – أَمَّنَ
temizle**mek**	نَظَّفَ – نَظافَة
tercih et**mek**	فَضَّلَ
teslim al**mak**	اِسْتَلَمَ ، تَسَلَّمَ
teslim et**mek**	سَلَّمَ
tespit et**mek**	ثَبَّتَ – أَثبَتَ
tıkan**mak**	اِنسَدَّ
tıklat**mak**	طَقطَقَ
tıraş ol**mak**	حَلَقَ
tırman**mak**	تَسَلَّقَ
topla**mak**	جَمَعَ – جَمع
toplan**mak**	اِجتَمَعَ
tökezle**mek**	تَعَثَّرَ ، كَبَا
tut**mak**	مَسَكَ
tuttur**mak**	أَصَرَّ
tutukla**mak**	اِعتَقَلَ
tutul**mak**	وَلِعَ – وَلَع
tüket**mek**	اِستَهلَكَ

U

uğraş**mak**	اِشتَغَلَ
ulaş**mak**	وَصَلَ – وُصُول
ulu**mak**	عَوَى – عَواء
um**mak**	أَمَلَ – أَمل ؛ تَوَقَّعَ
unut**mak**	نَسِيَ – نِسيان
usan**mak**	مَلَّ – مَلال
uyan**mak**	اِستَيقَظَ – صَحا
uydur**mak**	وَفَّقَ – كَيَّفَ
uygula**mak**	طَبَّقَ – نَفَّذَ
uyku bas**mak**	غَلَبَةُ النوم
uy**mak**	تَناسَبَ – اِقتَدَى
uyu**mak**	نَامَ - نوم
uzaklaş**mak**	اِبتَعَدَ – تَبَاعَدَ
uza**mak**	طَالَ – طُول
uzan**mak**	اِمتَدَّ – تَمَدَّدَ
uzat**mak**	مَدَّ – مَد ؛ أَطَالَ

Ü

üret**mek**	أَنتَجَ
üşen**mek**	كَسِلَ – كَسَل
ütüle**mek**	كَوَى – كَواء

V

var**mak**	وَصَلَ – وُصُول
vedalaş**mak**	تَوَادَعَ
veril**mek**	تَزَوَّدَ : تَزَوُّداً بِـ
ver**mek**	أَتَى – أَعطَى

Türkçe	العربية
vur**mak**	ضَرَبَ - ضَرب
Y	
yadırga**mak**	أَنْكَر - إسْتَغْرَبَ
yağ**mak**	أَمْطَرَ
yakala**mak**	أَلْقَى عَليه القَبْض
yakar**mak**	تَضَرَّعَ : تَضَرُّعاً إِلَى
yakın**mak**	إشْتَكَى ، تَظَلَّمَ
yaklaş**mak**	إقْتَرَبَ ، نَاهَزَ
yak**mak**	أَحْرَقَ : إِحْرَاقاً
yalan söyle**mek**	كَذِبَ – كِذْبًا
yanıl**mak**	إنْخَدَعَ ، سَهَى ؛ سَهْوًا
yan**mak**	إحْتَرَقَ ، إلْتَهَبَ
yansı**mak**	إنْعَكَسَ : إنْعِكَاساً
yansıt**mak**	عَكَسَ ـ عَكْساً
yapılandır**mak**	إعادة البناء
yapıl**mak**	إنْبَنَيَ : إنْبِنَاءً
yapış**mak**	إلْتَصَقَ بِـ ، إلْتَزَقَ لِـ
yap**mak**	عَمِلَ ، فَعَلَ ، صَنَعَ
yaptır**mak**	جعله يفعل ، أَعْمَلَ
yarala**mak**	جَرَحَ
yara**mak**	أَفَادَ ، نَفَعَ
yararlan**mak**	إنْتَفَعَ ، إسْتَفَادَ
yarat**mak**	خَلَقَ ، أَبدَعَ ، أوجَدَ
yardım et**mek**	سَاعَدَ ، عَاوَنَ ، أسعَفَ
yardım iste**mek**	إسْتَعَانَ ، إستنصَرَ
yardımcı ol**mak**	نَابَ ؛ نِيَابَةً عَنْ
yaşa**mak**	عَاشَ - عِيشَةً
yaşlan**mak**	أَسَنَّ ؛ تَقَدَّمَ في العمر
yatıştır**mak**	هَدَّأَ : تَهْدِئَةً
yat**mak**	رَقَدَ - رُقُودًا
yaygınlaş**mak**	شَاعَ - شُيُوعًا
yayıl**mak**	تَوَسَّعَ ، انْتَشَرَ

Türkçe	العربية
yayımla**mak**	نَشَرَ - نَشْرًا
yazıl**mak**	كُتِبَ - اِنكتاب
yaz**mak**	كَتَبَ - كِتَابَة ، كَتْبًا
yedekle**mek**	اِقْتَادَ - اِقْتِيَاد
yelten**mek**	جَرَّبَ ، بَادَرَ إلى
ye**mek**	أَكَلَ - أَكْلاً
yenile**mek**	جَدَّدَ ، إسْتَجَدَّ
yen**mek**	غَلَبَ - غَلْبًا
yer al**mak**	إتَّخَذَ مَكَانًا إحْتَلَّ مَكَانًا
yerleştir**mek**	رَسَّخَ ، أَسْكَنَ
yetiş**mek**	أَدْرَكَ ، لَحِقَ
yetiştir**mek**	نَشَأَ ، أَنْشَأَ ، أَنْتَجَ
yet**mek**	كَفَى - كِفَايَة بِـ
yığıl**mak**	تَرَاكَمَ ، تَكَوَّمَ
yığ**mak**	حَشَدَ ـ حَشْداً
yıka**mak**	غَسَلَ - غَسْلاً
yıprat**mak**	أَبْلَى ، أَرَثَّ
yitir**mek**	أَضَاعَ ، ضَيَّعَ
yit**mek**	ضِيَاعَةٌ ، فقد
yoğunlaş**mak**	تَرَكَّزَ ، تَكَاثَفَ
yol aç**mak**	شق الطريق كشف الطريق
yolunu bul**mak**	بَحَثَ عن الطريق
yorul**mak**	تَعِبَ ، إنْهَمَكَ
yorumla**mak**	عَلَّقَ ، عَبَّرَ عَنْ
yönel**mek**	إتَّجَهَ ، تَوَجَّهَ
yönelt**mek**	وَجَّهَ
yönet**mek**	أَدَارَ ، قَادَ
yönlendir**mek**	وَجَّهَ : تَوْجِيهاً
yücelt**mek**	أَجَلَّ ، أَعْلَى ، عَظَّمَ
yüksel**mek**	إرْتَفَعَ، إرْتَقَى
yükselt**mek**	شَيَّدَ ، عَلَّى ، رَفَعَ

yüreklendir**mek**	حَثَّ عَلَى
yürü**mek**	مَشَى ، سَارَ
yüz**mek**	سَبَحَ ، عَامَ
Z	
zannet**mek**	ظَنَّ - ظَنًا
zedele**mek**	ضَرَبَ ، دَقَّ
zehirlen**mek**	تَسَمَّمَ : تَسَمُّماً مِنْ
zenginleş**mek**	اِغْتَنَى
zikret**mek**	ذكر ، تذكر ، تسبيح
ziyaret et**mek**	زَارَ ؛ زيارة
zonkla**mak**	خفقان بالألم ، نبضان
zorla**mak**	أَجْبَرَ عَلَى ، أَرْغَمَ عَلَى
zorlaştır**mak**	صَعَّبَ : تَصْعِيباً

((وَمَا تَوۡفِيقِيٓ إِلَّا بِٱللَّهِۚ عَلَيۡهِ تَوَكَّلۡتُ وَإِلَيۡهِ أُنِيبُ ﴿٨٨﴾)) [سُورَةُ هُودٍ: 88]

((Başarım ancak Allah'ın yardımı iledir. Ben sadece ona tevekkül ettim ve sadece ona yöneliyorum. (88))) [Hûd Sûresi: 88]

هذا ما عِندِي فَإِنْ أَحسَنْتُ فَمِنَ اللهِ، وَإِنْ أَسَأتُ أَو أَخْطَأتُ فَمِنْ نَفسِي وَالشَيطان".

"Yaptığım şey bu, eğer iyi iş çıkarsam Allah'tandır ve günah işlersem, kendimden ve şeytandan olur."

"اللّهم يا مُعَلِّمَ إبراهيمَ عَلِّمْني، وَيا مُفَهِّمَ سُلَيْمانَ فَهِّمْني".

فوائد تعلّم لغة ثانية: تعزيز نمو الدماغ، والوقاية من الخرف، وسماع اللّغة بشكل أفضل وأكثر حساسية، وتعزيز الذاكرة، وإمكانية القيام بالمهام المتعددة في نفس الوقت، وزيادة الاهتمام ومضاعفة التنشيط، وتوفير طرق جديدة للرؤية، وتحسين اللّغة الأولى، وغمر النفس والغوص في ثقافة أخرى، ورؤية الثقافة الخاصة من منظور آخر. بالإضافة إلى كل ما قيل، قد يحصل الشخص على شيء مثل "روح ثانية" من تعلّم لغة أخرى.
توجد عبارة مشهورة في اللّغة التركية:

"كُلُ لُغَةٍ، إنْسَانٌ وَاحِدٌ"

"Ey, İbrahim'e ilim ihsan eden, bana da ilim ihsan et. Ey, Süleyman'a kavrayışı ihsan eden, bana da anlamayı, kavramayı ihsan et."

İkinci bir dil öğrenmenin faydaları: Beyni geliştirir, Bunamadan (Alzheimer) vikâye eder, dili daha iyi ve daha hassas duymak, hafızayı güçlendirir, aynı anda çok iş yapılabilir, dikkati artırır ve aktivasyonu fazlasıyla artırır, yeni bakış açıları sunar, anadili geliştirir. kendini başka bir kültüre daldırmak ve kendi kültürünü başka bir bakış açısıyla görmek. Tüm söylenenlere ek olarak, kişi başka bir dil öğrenmekten 'ikinci bir ruh' gibi bir şey alabilir.
Türkçede meşhur bir tabir vardır:

"Her lisan, bir insan"

https://jasimabed.com/books/?b=4

https://jasimabed.com